

Pædagogisk læreplan for

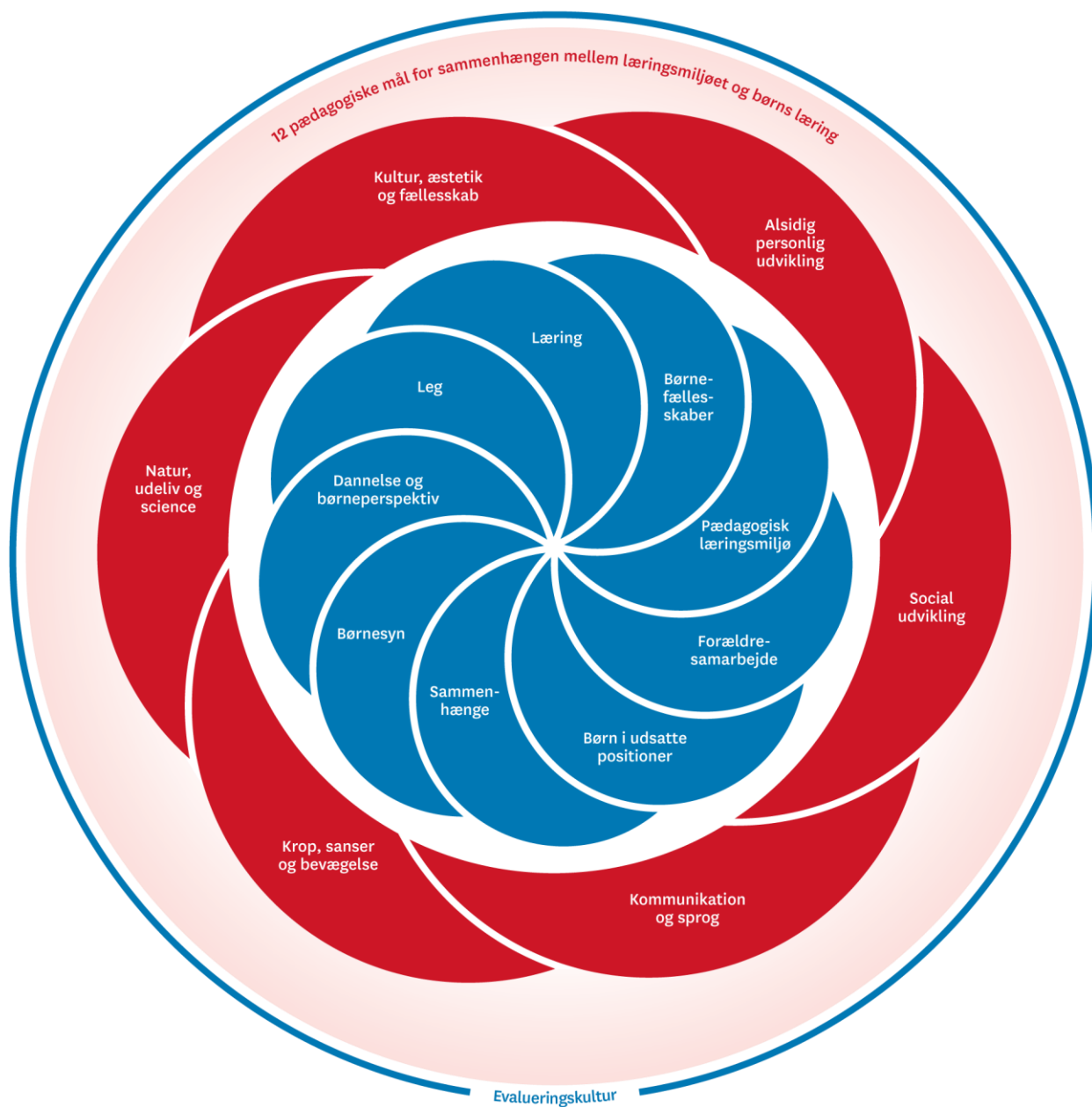
Små-land

2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Hvem er vi?

I Små-land oplever børn og voksne anerkendelse og livsglæde

Små-land er en daginstitution i Gødvad med børn fra 0-6 år fordelt på en vuggestuegruppe med 13 børn og to børnehavegrupper med 15-18 børn i hver gruppe.

Små-land vil være med til at skabe de bedste rammer for det gode børneliv for 0 til 6-årige. Vi er en børneinstitution med hjemlig og varm atmosfære, hvor børnene føler sig set og hørt, for der ved skaber vi grobund for et godt selvværd. Et godt selvværd er, det bedste udgangspunkt for en sund udvikling for det enkelte barn. Vores udgangspunkt er, at børnene er værdifulde, skabt af Gud til liv og fællesskab.

Børnenes familier er det vigtigste for et godt børneliv. Derfor vil vi understøtte det gode familieliv bl.a. ved fleksible åbningstider og ved at vægte forældresamarbejdet højt.

De ansatte sætter rammerne for børnenes udvikling. Det er dem, der skaber tryghed og rytme i dagligdagen. Derfor skal alle ansatte være dygtige og ansvarsfulde med fokus på, at skabe et godt miljø for børnene og hinanden.

De fysiske rammer er med til at understøtte livet, legen og fællesskabet i Små-land. Derfor skal de fysiske rammer fremme barnets leg, fantasi og udvikling, og skabe rum for fællesskab og fordybelse.

Det er ikke institutionens formål eller sigte at tvinge nogen til, at have en bestemt holdning, men vi ønsker at drive en institution efter det kristne livs- og menneskesyn.

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn:** -Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv:** -Børn skal uanset alder høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg:** -Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring:** -Læringen skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber:** -Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø:** -Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde:** -Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner:** -Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter. Opmærksomhed på tidlig opsporing.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen:** -Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Det betyder bl.a., at vi ser det enkelte menneske som skabt af Gud til liv og fællesskab. I vores hverdag ses det ved at:

- Vi ønsker at vise børnene, at de er værdifulde, og at lære dem at betragte andre som værdifulde, gennem en kærlig og respektfuld omgang med hinanden.
- Vi ønsker at sætte samværet omkring måltiderne i højsæde og synge bordvers, før vi begynder med at spise.
- Vi ønsker at præsentere kristendommen for børnene ved at fortælle bibelhistorie for børnene og at markere vores kirkelige højtider.
- Vores sangskat består både af de velkendte og nye børnesange og af kristne børnesange.

Små-land er åben for alle, der ønsker at drage nytte af de ydelser, som udbydes. Derfor lægges der vægt på respekt for forskellige holdninger, ligesom der forventes respekt for institutionens ståsted og holdninger.

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vuggestuen.

Pædagogiske læringsmiljøer

Hverdagsrutine.

Ved måltiderne spiser vi sammen på faste tidspunkter, vi har faste pladser både børn og voksne.

Dannelse (vi venter på tur, sidder ved bordet til alle er færdige, hente klude til selv at tørre mund)

Sprogligt samspil (ord, farver, bruger sproget verbalt/pege)

Social udvikling (kommunikere med hinanden og vente på tur)

Indretning af rummet (hvordan bordene er placeret)

Voksen planlagt aktivitet:

Fælles torsdags gåtur.

Dannelse (Vi viser hensyn, er sammen på tværs af alder, vi har samme gå-tempo. Vi holder ved en vogn eller en voksen, vi følger/smager årstiden, vi sanser vejrets forskellighed. Turene giver ro-busthed. Vi øver trafikregler, og på andre steder går/løber børnene frit. Vi øver motorik ved bækker.

Spontane aktiviteter:

- De spontane aktiviteter foregår ofte i forbindelse med at vi forsøger at bryde evt. uro eller hvis børnene fremkommer med ønsker. (hvis der er uro ved bordet inden alle er klar, starter en voksen f.eks. på en sang og børnene synger med.)

I vuggestuen er der brug for voksen guidning i legen for at fastholde legen og f.eks. inddrage et barn.

Styrke den pædagogiske praksis.

Husk at gøre brug af de rum vi har til rådighed ved påklædning af tøj i garderoben for at undgå kaos. Vurder hvornår der øves selvhjulpenhed og hvornår vi hurtigt skal ud, fordi vi skal noget inden for et bestemt tidsrum.

Et tiltag v. spisesituationen for at skabe ro er, at de voksne sænker stemmelejet, for derved at få børnene til at gøre det samme, få ro på før bordvers synges. De voksne er obs. på samtale og samtaleemner ved bordet, og børnene øver sig i selv at hælde op/tage vand og mad.

Børnehaven.

Pædagogiske læringsmiljøer.

Hverdagsrutine.

Påklædning af udetøj i garderoben:

Vi samtaler altid med børnene om hvilket tøj, der er velegnet til dagens vejr og skilter det med piktogrammer. Alt det børnene kan selv, skal de selv klare. Det der er svært, skal de øve sig på, hente hjælp hos et andet barn eller en voksen. Børnene roses for det de kan og påmindes om, hvor dygtige de er blevet siden sidst, hvor det var svært!

Voksen planlagt aktivitet.

Bibelfortælling om fredagen:

En voksen har forberedt dagens fortælling. Børnene sidder på deres garderobeplads, hvorfra alle kan se det, der skal foregå eller i børnehaven på gulv og små stole. Børnene inddrages i sangen og i fortællingen enten fysisk eller med spørgsmål eller forslag. Ved aktiviteten efterfølgende er børnene aktive rundt ved stationer, hvor voksne står for en aktivitet, der relaterer til fortællingen denne dag.

Spontane og børneinitierede aktiviteter på Katholt, (vores skov lejr)

På Katholt går børnene selv rundt, eller de aftaler med andre børn fra gruppen hvor de vil lege, -finde dyr, grave fælder, lege på platformen, lege i udekøkkenet (far, mor, børn leg, fødselsdagsfest eller butik), hygge/lege i hængekøjen, lege i hulerne eller selv bygge en, samle kastanjer, hamre/save, lege/slås med de selvavede sværd, bekæmpe brændenælder, tænder/laver mad på bål, forbereder frokost, pynte bord mm.

Børnene trives, udvikles, lærer og dannes gennem de mange lege de bruger deres fantasi til at finde på, udvikler/udvikles med hinanden og dannes, - hele tiden med de voksne på sidelinjen som guider og støtter ved behov, og de voksne samler op på det barn der udfordres på at initiere et samspil.

Styrke en del af den pædagogiske praksis.

"Toiletsituationen"

På tidspunkter hvor alle børnehavebørn er i huset er toiletrammerne ikke helt optimale. Der er mange børn i rummet der står i kø ved toilettet. Der opstår nemt tumult, fordi børnene er "tætte", bliver optaget af at kigge sig selv i spejlet, optaget af vandet fra vandhanen, drille den foran i køen osv.

Læring, udvikling og dannelse får børnene ved det lille kursus vi afholder i perioder ved behov, hvor der "undervises" i at stå i kø, hvor meget toiletpapir, hvor meget sæbe, vand og serviet og hvordan vi bedst holder gulvet frit for vand.

For at forbedre tiden hvor børnene står i kø, vil vi forsøge at introducere: "tegn på ryggen og gæt", (børnene spørger den foran om den vil være med, - jeg tegner en af de tre mulige tegnninger, som de voksne har skiltet med via billeder, på din ryg, og du skal gætte hvilken. Dette som forsøg på at skabe mere ro og inddrage læring.

Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi taler med forældrene i dagligdagen. De kommer, hvis der er noget, der ligger dem på sinde, hvis barnet f.eks. har mange konflikter hjemme, er kede af at komme i børnehaven eller ikke trives. Hvis barnet har været ked af det om morgenen eller sovet dårligt giver forældrene den information til os om morgenen, og vi indkalder dem, hvis der er ting i dagligdagen, som vi gerne vil drøfte med dem, eller når vi har brug for en snak om, hvordan deres barn trives. Vi understøtter barnet ved at vejlede forældrene om, hvordan de positivt kan bidrage til barnets læring, dannelse og udvikling. Vi har f.eks. anbefalet forældre at læse med deres barn 15 min. hver dag, sætte faste rammer for barnet, være tålmodige og opfordre barnet til selv at tage tøj på eller at være sammen med det om en aktivitet hver dag.

Inden barnet starter i Små-land, inviteres forældrene til en samtale, hvor vi spørger ind til barnets trivsel og udvikling, og får en snak om, hvordan vi kan få den bedste indkøring. Efter 3 mdr. tilbydes forældrene en opfølgningssamtale, hvor vi får en snak om, hvordan det fungerer hjemme og i Små-land. Når barnet skal flyttes over i børnehaven, holdes der overleveringssamtale, hvor der både er personale fra vuggestuen og børnehaven til stede, så vi kan gøre overgangen så god så muligt for barnet.

Vi afholder i løbet af året forskellige arrangementer, hvor formålet er at styrke det sociale sammenhold og relationerne blandt børn og forældre, samt samarbejdet mellem institution og hjemmet: Små-lands fødselsdag, arbejdsdagen, farvelfesten, lanternefesten og julehygge/fest.

Forældrebestyrelsen er med til arbejdsdagen om foråret, og det er altid en succes. Hele dagen summer af liv, god stemning og aktivitet. Børnene nyder at være sammen med deres familier i Små-land, hvor de er på hjemmebane, og vise hvor deres yndlingssteder er. Både børnene og vi har stor glæde af de ting, der bliver lavet.

I september står forældrebestyrelsen selv for en arbejdsformiddag, hvor personalet ikke deltager. Vi laver en liste med ting, som vi gerne vil have lavet, og køber materialer ind.

Til forældremødet er det formanden for forældrebestyrelsen, der laver programmet, byder velkommen, står for valget og holder årsberetning. Vi har altid et emne på programmet f.eks. "Hvordan sætter jeg grænser for mit barn?", "Udeliv" eller "De utrolige år", emner som handler om, hvordan forældrene kan understøtte deres barns læring og udvikling. Den sidste time foregår i de forskellige grupper, hvor pædagogerne fortæller om aktuelle ting fra hverdagen. Formand og næstformand er med i institutionsbestyrelsen, og med til at tage større beslutninger.

Børn i udsatte positioner

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Det pædagogiske personale planlægger i samarbejde med relevante fagpersoner hvordan dagligdagen kan tilrettelægges, så børn med forskellige udfordringer støttes, og det derved sikres at alle børn er en del af fællesskabet. Vi taler meget med børnene, og benævner hvad børnene gør. Hvis et barn er meget uroligt, og har svært ved at lege når alle børn er på stuen, planlægges aktiviteterne så vidt muligt i mindre grupper med en voksen i hver gruppe. Vi italesætter at det er okay at vi er forskellige, vi har alle øveting.

Vi udarbejder individuelle handleplaner på de børn, hvor vi oplever behov. Det kan være ved både sociale, fysiske og sproglige vanskeligheder. Vi arbejder meget med udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone, for at sikre de bedste betingelser. Ved voksenstyrede aktiviteter forsøger vi at variere sværhedsgraden af opgaver, så alle så vidt mulig oplever succes.

I forbindelse med børnestyret leg, forsøger vi at understøtte de børn der har svært ved selv at komme med i legen eller blive i legen. Vi deltager i legen eller guider fra sidelinjen.

Det vigtigste for os er at alle børn føler sig som en del af fællesskabet, og er fantastiske på hver sin måde.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

I Små-land har vi tradition for at lave en fælles skolegruppe for kommende skolebørn på tværs af de 2 børnehavegrupper. Vi starter efter juleferien og kører forløbet frem til sommerferien. Børnene er samlet en formiddag om ugen fra kl. 9-11, og de sidste år har vi brugt førskolematerialet ”Hop om bord og tag med til Legeøen – legende læring og lærerig leg”. Materialet indeholder sproglege, der bygger bro mellem børnehave og skole og er udgivet af forlaget Æsop.

Inden sommerferien er vi i kontakt med de skoler, som børnene skal gå på, og vi besøger også hvert år friskolen ”Klippen”, hvor vi altid har børn der skal gå.

Vi har udarbejdet en pjece til forældrene, der beskriver de relevante kompetencer, som et 6-årigt førskolebarn bør kunne mestre. Vi er opmærksomme på, at skoleparathed er en kompleks størrelse, og folderen er tænkt som en vejledning, hvor der er arbejdspunkter, som forældrene kan øve med børnene for at gøre overgangen fra børnehave til skole lettere.

Vi opfordrer forældrene til f.eks. at:

- Have en løbende dialog med barnet om hverdagens oplevelser
- Forlange koncentration, opmærksomhed og ro, når det er nødvendigt
- Give barnet opgaver i hjemmet, og støtte og rose barnet, når det magter opgaven
- Anerkende barnets følelser
- Spille spil med barnet og lade det både vinde og tabe, og at barnet spiller spillet færdigt
- Lade barnet lege hjemme hos andre børn, og invitere kammerater hjem og lege
- Lade barnet vente i stedet for at afbryde
- Forvent at barnet selv kan klare mange opgaver, og lad barnet selv klare påklædning
- Læse med barnet og lade det genfortælle
- Vær nærværende og tal meget med dit barn, og lær det at der tales efter tur, og ikke i munden på hinanden

Vi tilbyder en forældresamtale til de forældre der har brug for det, eller som er i tvivl om, hvorvidt deres barn er skoleparat.

Hvis et barn har særlige vanskeligheder, og vi vurderer det vil være til gavn for barnet i forhold til overgangen fra børnehave til skole, holder vi rundbordssamtale på skolen, hvor forældre, sundhedsplejerske, psykolog, børnehaveklasselærere, skoleleder, pædagog og leder fra Små-land deltager. Her fortæller vi om barnet og om de tiltag vi har iværksat, samt planlægger hvordan overgangen bliver bedst for barnet.

Den sidste fredag i juni inviterer vi forældrene til farvelfest i Små-land. Vi drikker kaffe, pædagogen fortæller om, hvad børnene har gennemgået, børnene synger for deres forældre, og der læses et personligt kort til hvert barn, inden der udleveres opgavebøger og en gave fra Små-land til hvert barn. Det er en meget højtidelig oplevelse både for børn og voksne. Derefter skal børnene have sat deres håndaftryk på væggen i "Pandekagehuset" - de får maling på hånden og sætter aftryk på væggen (hvert år har sin egen farve). Til sidst danner de resterende børn og voksne fra vuggestuen og børnehaven espalier med grene i hånden, som bliver holdt op, så skolebørnene kan gå igennem grenene enkeltvis mens vi synger: "Må Gud velsigne dig" og der spilles guitar til. Dette foregår så de til slut går ud gennem lågen, som et billede på, at de nu skal forlade Små-land.

Inddragelse af lokalsamfundet

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Hvert år besøger vi mindst en af de skoler børnene skal gå på og møder der børn, der tidligere har gået i Små-land.

En gang om året låner vi hallen på Silkeborg Højskole, og er der hele dagen. Forældrene afleverer børnene på højskolen, og henter dem der om eftermiddagen. Vi låner den ene ende af spisesalen til at spise vores madpakker, bruger biografen og laver aktivitetsbane i hallen, og nogle gange lejer vi en hoppeborg. Vi arrangerer forskellige aktiviteter som stationer rundt om i hallen.

Vi har besøgt det lokale ældrecenter, sunget for de ældre og lavet samling på gulvet i deres dagligstue. Det har været en super god oplevelse både for de ældre og for børnene. I Corona-tiden har børnene sunget udenfor, og de ældre har lyttet på deres terrasse eller altan.

Det er vigtigt for os i Små-land, at vi ikke lukker os ind i vores egen klokke, men viser børnene verden omkring os, som en del af deres sociale udvikling. I vores nærmiljø har vi f.eks. samarbejde med Adventist kirken, da vi låner deres lokaler til vores højtider og de låner vores legeplads til deres kirkes børn i forbindelse med deres gudstjenester. Vi har Silkeborg Gymnasium som nabo og børnehavegrupperne har været på besøg i en musiktime og nogle af eleverne kommer ind i mellem forbi, hvis de er i gang med en undersøgelse og vi kan bidrage der. Vores skov facilitet, Katholt, ligger placeret ved siden af Gødvad Efterskole og det har også skabt gode relationer. Vuggestuen går ofte tur ned forbi efterskolens marker, hvor der går forskellige dyr og græsser. Her møder vi tit elever fra efterskolen, som stolt viser os, hvordan dyrene fodres, små lam om foråret og vi bliver inviteret indenfor i stalden og ser de små heste og nyfødte grise. Det er et af vuggestuebørnenes favorit udflugtsmål. Vi besøger også de mange forskellige legepladser, som er i

lokalområdet og følger for tiden med i byggeriet af den nye skole i Gødvad. Her ser vi på mange spændende maskiner og der bliver ofte skabt en kontakt til arbejdsmændene.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

I Vuggestuen har de inddelt stuen, så der er tydelige zoner: køkken, pusleplads til babyer, bilhjørne og leg med duplo klodser. Der er hængt billeder op på væggen der tydeliggør konteksten. For at skabe nærvær og gøre det mere overskuelig for vuggestuebørnene er de inddelt i små grupper med 4 fra samling og indtil spisetid kl. 10.30. De store er tit på tur, mellemgruppen på legepladsen og de små er på stuen – især under indkøring af nye børn.

”Pandekagehuset”

Ude i vores ”stald” har vi indrettet et rum til børnene, som kan inspirere til leg, og hvor tingene er indrettet ud fra et børneperspektiv, og børnene var med til at foreslå og stemme om, hvad det skulle hedde. Det blev ”Pandekagehuset”. Der blev også snakket med børnene om, hvordan stedet skulle bruges, så vi kunne passe på det. ”Husreglerne” blev hængt op på døren indtil rummet, så børnene kunne huske det.

I børnehaven er der sat flere lydvægge op, og der er dannet små rum i hjørnerne: Læsehjørne, dukkekrog, legorum osv. Der falder ro på stuen når børnene er delt op i små grupper af 3-4, og vi oplever at børnene fordyber sig i legen.

De seks læreplanstemaer

Vores praksis er beskrevet før der var noget der hed Corona!

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Alle mennesker er unikke, og værdifulde skabninger, der har krav på at blive anerkendt og respekteret, uanset race, køn, helbredstilstand eller religion.

Barnet er en individuel skabning, der er skabt til udvikling i samværet med andre mennesker. Udviklingen sker som en dialektisk proces, hvor barnet både påvirkes af omverdenen, og selv påvirker omverdenen.

Barnet har behov for at udforske verden, ved at afprøve og lære af erfaring, og gennem vejledning af de voksne.

Barnet skal opleve en tryk hverdag, gennem forudsigelige rammer og voksne, og skal udfordres til at tage nye skridt ud i en ukendt verden, i takt med dets udvikling.

Barnet har krav på at få sit liv og sin hverdag defineret af en voksen, og i takt med sin udvikling blive mere og mere selvstændig.

Discovery - Hvordan er vores nuværende praksis?

På vores hjemmeside skriver vi omkring den alsidige personlige udvikling:

"De ansatte sætter rammerne for børnenes udvikling. Det er dem, der skaber tryghed og rytme i dagligdagen. Derfor skal alle ansatte være dygtige og ansvarsfulde med fokus på, at skabe et godt miljø for børnene og hinanden.

De fysiske rammer er med til at understøtte livet, legen og fællesskabet i Små-land. Derfor skal de fysiske rammer fremme barnets leg, fantasi og udvikling, og skabe rum for fællesskab og fordybelse."

Det er personalet der sætter rammerne for børnenes personlige udvikling, mens de er i Små-land. De voksne har altså en afgørende betydning for, at der sker en kontinuerlig udvidelse af barnets erfaringer. Det skal være en alsidig udvidelse. Det vil sige både indenfor det sproglige område og i form af udvikling og nytænkning indenfor børnenes fysiske udfoldelsesmuligheder og læringsmiljøer.

Dette kan dog ikke stå alene. Det er vigtigt, at personalet også tager ansvar for at der er deltagelses muligheder for børn i alle erfarings- og udviklingsniveauer i disse læringsmiljøer. Personalets opgave er at tilrettelægge tiltag som tilgodeser børn i udsatte positioner og det har en afgørende betydning, at der er opmærksom på at støtte børnene i at kunne deltage i de nævnte læringsmiljøer. Dermed støttes og udvikles det enkelte barns alsidige personlige udvikling.

Tiltag:

I Små-land følger vi op på barnets personlige udvikling ved bl.a. ved at tale om børnene på stuemøderne og kigger på, hvordan de trives hver især og hvordan vi kan støtte op, udfordre og udvide deres udvikling og erfaringsverden. Det gør vi ved at have øje for næste udviklingstrin ved hvert enkelt barn. Vi sætter delmål som er overskuelig for barnet og personalet at gennemføre. Det er vigtigt for os at have en god kontakt og samarbejde med det pågældende barns forældre, da det støtter barnets udvikling at samme tiltag sker både i Små-land og i hjemmet. Det kan f.eks. være indenfor den sproglige indsats. Her er det vigtigt med en kontinuerlig indsats så barnets sprog udvikles og udvides. Vi forsøger at støtte børnene på det udviklingstrin de er på, men det kræver at vi som medarbejdere er omstillingsparate og har øje for de forskellige udviklingstrin.

De voksne i Små-land stiller sig, så godt som muligt, til rådighed for børn i udsatte positioner, så de får deltagelsesmulighed i leg og institutionens aktiviteter. F.eks. da et barn havde brækket et ben og var startet i børnehaven igen med gips på. Hans gruppe skulle på Katholt og drengen ville gerne med. Så fandt pædagogen en løsning for barnet: En trillebør og et par gode puder, og på den måde fik drengen hjælp til at komme med i dagens aktivitet, og kunne være sammen med sine kammerater og de voksne som var betydningsfulde for ham.

Da vi, som personale i en daginstitution, er vores eget arbejdsredskab, afhænger meget af vores eget velbefindende som person – hvordan vi har det i privatlivet og som person fysisk og psykisk. Derfor er det en styrke i Små-land, at vi har et værdigrundlag hvor der lægges stor vægt på en respektfuld, imødekommende og god tone og omgang i personalegruppen, og at vi taler med hinanden og ikke om hinanden. Vi har en aftale om at melde ud med tommelfinger op og tommelfinger ned, når vi møder ind, hvis der ikke er tid/mulighed for at fortælle hvad der lige fylder os denne morgen. Der er en forståelse, respekt og overbærenhed overfor hinanden i personalegruppen, når en kollega går gennem en svær tid, og dette mærker børnene ved, at de voksne omkring dem står sammen, bakker hinanden op og får dagen til at hænge sammen uden sure miner og dårlig stemning.

Det gør det nemmere (men det stadigvæk udfordrede) at være nysgerrige på hinandens praksis - skal vi være skarpere på nogle områder eller stramme på andre? Vi øver os i at huske, at når vi ser på hinandens praksis, så er det med professionel kvalitetsudvikling for øje og ikke en personlig kritik. At have kvalitetsudvikling for øje er i høj grad med til at fremme og sikre den alsidige personlige udvikling ved alle Små-lands børn.

I vuggestuen har vi vores eget årshjul. Her har vi indskrevet hvilke temaer, sange og aktiviteter vi gerne vil nå i løbet af året og de er placeret så de passer ind til årstiderne. Det er med til at give børnene en afvekslende hverdag og udvider deres erfaringshorisont.

Derudover har vi i vuggestuen beskrevet hvilke områder vi gerne vil støtte og se barnet udvikle sig indenfor i vuggestuetiden. Disse områder holder vi op mod vores trivselsskema og se om vi er på rette vej med at støtte det enkelte barn i dets erfaringsverden og giver det tilstrækkelige deltagelsesmuligheder.

Et af de nyeste tiltag i Små-land er, at vi er opmærksom på, hvordan vi kan indrette flere fysiske læringsmiljøer både ude på legepladsen, på Katholt og indenfor på stuerne og i fællesrummet. Det gør at vi i praksis har fået flere synlige legemuligheder, som lægger op til leg og deltagelsesmulighed for flere børn. Det er blevet taget godt imod af børnene. Om morgenen, når børnene ankommer til Små-land, er det dejligt med legemuligheder og nogle steder er også blevet yndlingslegesteder, som er trygt at søge hen i en afleveringssituation. I løbet af dagen nyder børn og voksne at der er flere læringsmiljøer, da flere kan lege uforstyrret og der er flere legeområder som børnene kan gå på opdagelse i.

I personalegruppen har medarbejderne stået for at udvikle og lave en aktivitetskasse til brug udenfor. Kasserne indeholder bl.a. Ting til bål (popcorn kerner, olie, kaffefiltre, sangark), Ansigtsmaling og frisørting (Ansigtsmaling, trin for trin billeder, børste og elastikker til fletning og håropsætning, hårgelé og hårfarve), klæd ud tøj og accessoires. Det giver mulighed for at præsentere børnene for forskellige aktiviteter og de får prøvet noget forskelligt. De bliver brugt fast hver tirsdag formiddag og ellers hvis børn og voksne har lyst til at sætte en af aktiviteterne i gang.

Data:

- Vi bruger trivselsskema på alle børn 2 gange om året og de bliver gemt.
- Der følges op på trivselsskemaet med et aktionsskema.
- Vi skriver til forældrene på tavlen og på Daycare med fælles beskeder om nye tiltag og hvad vi har været optaget af den pågældende dag. Hvis der er et specifikt tiltag for et barn eller en gruppe børn kontakter vi de pågældende forældre på Daycare.
- Referater fra stuemøder og personalemøder.
- Støtte og sparring med både kollegaer og samarbejdspartnere.
- Billeder fra tiltag som vi viser enten på Daycare eller plancher vi hænger op på stuen/i fællesrummet.

Temaets elementer – Engagement, livsduelighed, gåpåmod og deltagelseskompetence
Hvad, hvor og hvordan lykkes vi?**Engagement:**

I vuggestuen taler vi med børnene om, hvilken leg eller aktivitet de gerne vil i gang med, inden de går fra et måltid. Her kan de fysiske læringsmiljøer være en hjælp for børnene, da de kan kigge omkring og vise, hvor de gerne vil lege. Det styrker deres deltagelse og engagement, når de har medindflydelse på aktiviteterne og de føler, at deres mening og valg bliver hørt og de får mod til at gøre det igen. Børnenes selvværd får et boost og vi oplever en god fordybet leg.

Det er tydeligt at se, at børnene også elsker, når de voksne tager initiativ til en leg. Det drager børnene til og de er nysgerrige på, hvad der nu sker. Dog er det vigtigt, at det er voksne, som børnene er trygge ved og har tillid til. Derfor er vi også meget opmærksomme på at investere tid i leg med børnene - både vokseninitieret og børnestyret leg.

Med vores vigtige rolle i børnenes samspil forsøger vi i Små-land både at styrke det verbale samspil og kommunikationen mellem børnene, og at udvikle og holde legen i gang. Det er to meget centrale og vigtige opgaver at udfylde som medarbejder i Små-land. Vi forsøger at videregive denne viden til vores vikarer i huset, så de er opmærksomme på vores arbejdsmetoder og opgaver og hurtigt kan komme ind i husets rytmer og rutiner.

Livsduelighed:

En stor del af det at være i dagtilbud handler for børnene om at være i relationer. Nogle gange vælger børnene selv dem de gerne vil være sammen med – andre gange bliver man sat sammen med kammerater, som man ikke kender så godt f.eks. ved spisesituationer og ”holde hånd makker”. I vuggestuealderen er børnene i fuld gang med at finde ud af, at der er andre i denne verden end mig selv og det tager tid at øve sig i den virkelighed. Det mærkes også for mange børn i en del af børnehavetiden, hvor børnene fortsat øver sig i demokrati i legesituationer. Det øver vi i Små-land bl.a. i vores pudrum, hvor der må være et bestemt antal børn ad gangen. Det ved børnene og de tæller og hjælper de voksne med at holde styr på antal og hvor lang tid der er blevet leget. Det kan være på legepladsen, hvor en gruppe børn leger i legehuset i lang tid og ikke vil lukke andre børn ind i legen. Her taler vi med børnene om at åbne og lukke en leg og at dele

med hinanden. Det giver børnene erfaringer ved at f.eks. når man er et af de ældste børn, så har man ansvar for at hjælpe de yngste børn eller finde hjælp ved en voksen.

I legerelationer øver børnene, og de voksne støtter dem i at kigge på hinandens kropssprog, når de f.eks. tager legetøj fra hinanden. Hvad sker det? "Ser Kurt ok ud med at du tager bilen fra ham?" Vi italesætter overfor børnene, det der sker, hvordan det er ikke at kunne få det man gerne vil have lige nu, "Du må vente til at Kurt er færdig med at lege med bilen" osv. og siger til børnene det vi gerne vil se, at de gør mere af.

Et af de områder hvor vi i Små-land forsøger at tydeliggøre forskellige sociale positioner er omkring personalets og børnenes fødselsdag. Når en medarbejder har fødselsdag, samles alle børn og voksne i Små-land inde på vuggestuens gulv, og fødselaren får en stol i midten af flokken og bliver hyldet. Når et barn har fødselsdag, får det en guldkop til formiddagsmaden, vi synger fødselsdagssang og ofte deler fødselaren lækkerier ud til alle børn og voksne. Ved overgangen fra vuggestuen til børnehaven, og når skolebørnene har sidste dag i Små-land, går de gennem et espalier af grene holdt oppe af børn og medarbejdere for at hylde og sende dem godt videre i livet. Disse traditioner er med til at give børnene erfaringer med forskellige sociale positioner og øve sig i at på nogle dage og i nogle situationer er det andre end mig, der er i fokus, og at børnene lærer at hvile i det.

Børnenes selvforståelse og handlemønstre udfordres dagligt i Små-land. Det ses bl.a. når børnene ved frokostbordet venter på tur til pålægsfadet kommer bordet rundt, at det samme barn ikke skal tale hele tiden, men øve sig i at give taleplads til de andre børn, at børnene venter i kø på wc'et. Vi øver os i at tale respektfuld og anerkendende til både voksne og børn og det kan vi se at børnene tager ved lære af. Børnene lærer herved at være opmærksom på hinanden, og personalet forsøger at huske at sætte ord på og anerkendende børnene, når vi ser, at børnenes viser forståelse og respekt for hinanden ved bl.a. at sige "Det må være dejligt med sådan en god ven at snakke med" og "Hvor er I altså bare gode til at vente på vandkanden".

I legen med børn er det så vigtigt, at de voksne går foran i legen, og i Små-land er der rum til, at de voksne kan fjolle og leve sig ind i legen. Der er eventyrfortælling i børnehaven, hvor de voksne spiller forskellige roller, og det er sjovt for børnene at se, at de voksne træder lidt ud af rammen og fjoller. I vuggestuen fortæller vi til nye medhjælpere og vikarer, at hos os er det faktisk vigtigt at kunne leve sig ind i de sange vi synger og vise arrangement, da det smitter af på børnene og de kan virkelig mærke os. Det kan f.eks. ske når barnet leger læge, hvor barnet bestemmer at den voksne skal være patienten. Hvis den voksne så lever sig rigtig ind i rollen og piber lidt, kan man se at børnene synes det er rigtig spændende og dejlig fjollet.

Gåpåmod:

Et af de vigtigste udviklingspunkter for børnene er at blive selvhjulpne og det fordrer gåpåmod. Derfor forsøger vi at møde børnene og vise dem, at vi er sammen med dem, også når det er svært og tingene driller. Det kan f.eks. være når de øver sig i at tage tøj af og på, når de toilettræner, smører deres bolle selv. Her italesætter vi de følelser vi ser hos barnet, opmuntrer og hepper på dem og er til rådighed, hvis de har brug for hjælp eller guidning. Med det enkelte barns kompetencer for øje støtter vi barnet til selv at håndtere det svære bl.a. ved at sige: "Du græder Kurt – de der strømper driller vist i dag. Prøv at bruge dine ord – hvad kan du spørge om?" På den måde viser vi, at vi er der med barnet og ser at det er svært, at vi tror på, at barnet kan klare det og komme igennem det svære.

I vuggestuen bruger vi fagter/tegn, fordi børnene ofte kan vise det før de kan tale. Et af de mest brugte tegn er "stop". For børn i udsatte positioner er det et godt tegn. Vi har oplevet, at det giver børnene gåpåmod og det giver dem en måde at kunne håndtere udfordringer på. De kan sætte sig i respekt og personalet understøtter tegnet ved at sige: "Jeg kan se at Kurt siger stop". Ofte har barnet brug for den voksnes støtte til at bruge tegnet.

Deltagelseskompetence:

En afgørende faktor for børns deltagelse i aktiviteter er at de er trygge. Trygge ved de voksne og ved de børn, som er omkring dem. Derfor kigger vi meget på sammensætningen af børnene i de grupper vi laver. Er der børn med forskellige deltagelses kompetencer? Nogle der er ivrige, og nogle der er mere iagttagende.

Det er vigtigt for os, når et nyt barn starter i vuggestuen, så er det de 2 primærvoksne, der tager sig af barnet den første tid, så barnet bliver trygt og har overskud til at deltage i vuggestuens aktiviteter.

I børnehaven har der været forskellige forløb og tiltag f.eks. "Byg en by" og fortællingen om "Palle alene i verdenen". Ved "Byg en by" fik børnene mulighed for at foreslå forskellige butikker der skulle være, hvilken butik de selv ville have og leve legen ud. Med "Palle alene i verden" blev børnenes evne til at tænke abstrakt udfordret, og der var rum og mulighed for at undres, forestille sig og være nysgerrig. Deres værker blev hængt op i fællesrummet og dermed anerkendes deres fund og fordybelse.

Hvad gør vi voksne, når det lykkes?

- Det pædagogiske personale er trygge i hinandens selskab og bliver rummet som dem de er
- Vi har øje for det enkelte barn og dets behov her og nu og understøtter det
- Vi er opmærksomme på at være på sammen med børnene
- Vi tør prøve nyt af – nye tiltag
- Vi har nogle gode traditioner, som også sætter det enkelte menneske i fokus
- Vi tør være i det svære sammen med børnene

Hvad, hvor og hvordan bøvler det?

Interaktion med børnene: Ved sygdom og vikarer kan det mærkes, at vi kommer ud af vores daglige rytme, og børnene mærker lynhurtigt forandringen. Der bliver mere uro og usikkerhed i børneflokken.

Vi skal huske at frede den person der kører et nyt barn ind, så barnet bliver trygt. Vi bryder op i vores ellers gode faste rutine og giver det nye barn en god start.

Vi skal som personale være bedre til at tænke bredere om aktivitetskasserne. Hvornår kan vi ellers bruge dem? Måske tage dem frem om eftermiddagen eller med en bestemt sammensat gruppe børn i løbet af dagen.

Vores fysiske læringsmiljøer f.eks. Pandekagehuset og Træværkstedet kan have tendens til at blive usynlige og vi voksne skal huske at minde børnene om, at der gerne må leges der.

Ved overgange glemmer vi nogle gange at forberede børnene på, hvad der skal ske og spørge dem om, hvad for en aktivitet de har lyst til at gå i gang med.

Vi skal være skarpe på hvilke vikarer vi holder fast ved, da det påvirker børnene meget og det betyder meget for de øvrige medarbejders dag, hvilken vikar vi har inde i en sygemelding.

Hvad gør/gør vi ikke vi voksne, når det bøvlr?

- Vi er presset på tid, hænder og ressourcer
- Vi er uopmærksom og glemmer at forventningsafstemme med hinanden.
- Husker at bede om hjælp, når en situation bliver svær/er kørt i hårdknude f.eks. i garderoben eller på toilettet og vi har brug for at en anden tager over.

Opmærksomhedspunkter:

- Vi skal huske at bruge de fysiske læringsmiljøer vi har – at de ikke bliver glemt af børnene, når nyhedsværdien er væk. Det er de voksnes ansvar at opmuntre og gøre opmærksom på mulighederne og i et vist omfang gå foran og vise interesse og starte en god leg.
- Vi skal være opmærksom på også at udfordre de børn, som er i trivsel, så de ikke stagnerer, men udvikler deres erfaringsverden.
- Vi skal huske at frede den person der kører et nyt barn ind så barnet bliver tryk. Vi bryder op i vores ellers gode faste rutine og giver det nye barn en god start.
- Huske overgangene - at forberede børnene på hvad der skal ske og spørge dem om hvad for en aktivitet de har lyst til at gå i gang med.
- Være i god tid med at ansætte/se efter nye vikarer.

Dream – hvad er drømmescenariet/Hvordan kan vi blive bedre indenfor temaet – reflekterer og drøm!

Nye ideer, tanker og muligheder:

- Det er vigtigt at videreuddanne personalet og at der er lagt en plan med det. Det kan være at pædagogerne specialiserer sig indenfor områder som sprog, sanse motorik, musik og udeliv.
- Det er at fastansatte pædagogmedhjælpere får pædagogisk grundviden evt. PGU. Ved at investerer i personalet højnes kvaliteten i det pædagogiske arbejde i Små-land og i den pædagogiske dialog og refleksion på personalemøder, stuemøder og i hverdagen.
- At ledelsen bakker de ansvarlige stuepædagoger op med individuelle samtaler så fokus er det rigtige sted – gennemgår forskellige punkter med hinanden og sikre at der er trivsel og kvalitetsudvikling på stuerne og hos den enkelte medarbejder.

- At vi undersøger og indhenter materiale til forskellige udviklings- og læringsbehov og laver kasser med det så det er nemt at finde, tage frem og bruge, når vi står med et barn eller en gruppe børn, som har brug for forandring og har brug for at blive udfordret.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Alle mennesker er unikke, og værdifulde skabninger, der har krav på at blive anerkendt og respekteret, uanset race, køn, helbredstilstand eller religion.

Barnet er en individuel skabning, der er skabt til udvikling i samværet med andre mennesker. Udviklingen sker som en dialektisk proces, hvor barnet både påvirkes af omverdenen, og selv påvirker omverdenen.

Barnet har behov for at udforske verden, ved at afprøve og lære af erfaring, og gennem vejledning af de voksne.

Barnet skal opleve en tryk hverdag, gennem forudsigelige rammer og voksne, og skal udfordres til at tage nye skridt ud i en ukendt verden, i takt med dets udvikling.

Barnet har krav på at få sit liv og sin hverdag defineret af en voksen, og i takt med sin udvikling blive mere og mere selvstændig.

Discovery - Hvordan er vores nuværende praksis?

I Små-lands værdigrundlag står der følgende:

*“Vi ønsker at vise børnene, at de er værdifulde,
og at lære dem at betragte andre som værdifulde,
gennem en kærlig og respektfuld omgang med hinanden”*

O Vi ønsker at se børn, der tager initiativ til gode legerelationer. Vi, som personale, har til opgave at støtte op om de gode lege, hjælpe når det bliver svært og hjælpe børnene med at forstå hinandens intentioner. Sommetider kan det være svært at komme ind i en leg, og her går vi ind og hjælper barnet med at få spurgt på en god måde om at lege med, eller selv være med i legen, for at sikre deltagelse. Vi er opmærksomme på, at alle leger med nogen på et tidspunkt i løbet af dagen. Ved hjælp af et legeskema sætter vi fokus på de forskellige legerelationer, og hvem der leger med hvem.

O Vi er opmærksomme på, hvordan man løser konflikter. Vi tager emnet op til vores samlinger, gennem samtale og historier. I konfliktsituationer hjælper vi børnene til at kunne løse konflikter hensigtsmæssigt. Det er en individuel vurdering, hvornår det enkelte barn har brug for hjælp til at løse en konflikt. Det er også vigtigt, at børnene ved, at det er okay at blive uenige, og lige så vigtigt at man bliver gode venner igen bagefter. Vi kan ikke gå igennem livet uden at møde konflikter, så vores opgave er at give værktøjer til at løse konflikterne. Vi støtter børnene i samtalen i et emne som konflikter. Derved forsøger vi at sikre at alle børn får taletid og bliver hørt, da det bidrager til, at de tager ejerskab af emnet.

O Det er vigtigt for os, at børnene finder ud af, at det de gør, har en effekt på andre. Hvis de skælder ud, slår eller tager ting fra andre børn, kan det gøre den anden ked af det eller vred. Vi snakker med børnene om, hvad der kan gøre dem kede af det eller vrede og sure. Vi snakker om hvordan de gerne selv vil behandles og tales til. Det er vigtigt, at børnene finder ud af, hvad det gør ved et andet barn, hvis de lukker legen for andre. Vores opgave er at hjælpe på

begge sider af en konflikt, og undersøge hvad der er sket, og hvordan man kan hjælpe dem videre eller hjælpe dem med at se, om de selv kan se en løsning.

I Små-land ønsker vi at børnene skal:

- *inddrages, have indflydelse og blive hørt*

O Det er vigtigt for os at barnet føler sig set og hørt. Uanset om dette er ved bordet, hvor barnet har en historie eller andet det gerne fortælle, eller ved samling, hvor barnet har en ide til en sang eller leg, så vil vi gerne lytte og eventuelt følge op på dette. Vi vil gerne gribe deres ideer og kører videre med den og få dem involveret i samlingen. Vi vil gerne vise dem, at det kræver en fælles indsats, at få tingene til at fungere, uanset om det gælder snakken ved bordet, fællesskabet ved samlingen eller om det er legen på legepladsen.

Vi ønsker også at involvere børnene i institutionen og give dem en stemme. Dette er, om der skal navngives et nyt rum eller at få ideer til nye tiltag/ting i institutionen.

O Vi har haft et børneinterview på børnehavestuerne, hvor formålet har været at finde ud af med hvad og hvor de leger bedst på stuen, samt hvad de kunne ønske sig bedre eller anderledes.

Vi ønsker at børnene skal være en del af være dagligdagens gøremål, for at give dem en ide om, hvad der får hverdagen til at fungere. Børnene er på skift ugens hjælper, der dækker på og tager af bordet og tørrer borde af. Børnene er med til at lave mad, når der bliver lavet bål mad om tirsdagen på Katholt, og skal der skrælles grøntsager, er de også med. Det samme gælder, hvis der skal hugges brænde eller hvis der skal lappes eller repareres en cykel. Børnene vokser af denne opgave, da de får en følelse af at være med og kunne gøre en forskel.

Børnene er med til at passe de dyr, vi har i Små-land, vi snakker om hvordan vi bedst passer på dem, hvad har dyrene brug for. I weekenden er det på skift børn/forældrene i institutionen, der passer dyrene. Her er børnene på hjemmebane, og det er dem der kan guide forældrene, da de ved hvordan man passer godt på dyrene. Vi hører ofte om mandagen "Det var MIG, der passede dyrene i weekenden".

I Små-land ønsker vi at børnene skal:

- *være en del af fællesskabet og føler samhørighed.*

Vi ønsker, at børnene oplever at være en del af et større fællesskab. Vi har i Små-land mulighed for forskellige gruppedannelser. Vi er som regel delt op på to børnehavestuer og en vuggestue, men har også en dag om ugen, hvor de største af børnehavens børn er i skolegruppe, mens de resterende børnehavebørn er sammen i Pippigruppe. Dette gør, at vi kan have aktiviteter, der er målrettet aldersgruppen.

I børnehaven, såvel som vuggestue, benytter vi os også af at danne små grupper, der har til formål at støtte børnene i de ting de har svært ved, dette kan være sprog, for meget stimuli eller andet.

At være en del af et fællesskab kræver noget af alle, for at fællesskabet kan lykkes, må alle være deltagende, og vi ønsker at se børn, der tager ansvar for dette. Vores opgave er her at støtte de

børn, som har svært ved at indgå i fællesskabet.

Hver fredag er alle tre grupper hjemme i institutionen, hvor der blandt andet er bibelfortælling. Alle børnehavebørn sidder i garderoben og lytter til fortælling og vi synger sammen.

Vi har haft tema med Hoppeline, hvor børnene gennem en fortælling, om en frø, mariehøne og kanin der er på eventyr, skal bevæge sig og lave forskellige lege. Der er forskellige lege, hvor man har brug for at man arbejder sammen.

Små-lands traditioner:

- Jule- og påskefrokost
- Små-lands fødselsdag
- Fastelavnsfest
- Lanternefest
- Bedsteforældredag
- Arbejdsdage
- Fælles morgensamling i forbindelse med jul, påske og pinse.
- Overgang fra vuggestue til børnehave
- Afskedsfest for kommende skolebørn

Fælles for dem alle er, at vi prioriterer fællesskabet, både der hvor forældre deltager i arrangementer, men også hvor det kun er for børn og personalet i institutionen. Børnene er en del af forskellige fællesskaber her, om det er arbejdsfællesskab med forældre eller en del af fællesskabet rundt om julefrokostbordet. Børnene oplever at forskellige fællesskaber har forskellige "spileregler".

I Små-land ønsker vi at børnene skal:

- have mulighed for at opleve livsglæde og blive anerkendt som dem de er.
- være i et fællesskab der er præget af gensidig respekt for forskellighed.
- mødes med respekt, tolerance og selvstændighed, og lære at udvise det overfor andre.

Som vores værdigrundlag beskriver, ønsker vi at vise børnene, at de er værdifulde og lære dem at være respektfulde overfor andre. Dette gør vi blandt andet ved at tale med dem om, hvordan man ser ud: Hvilken øjenfarve har du? Har du krøller eller glat hår, lys eller mørk hudfarve, høj eller lav. Vi vil gerne vise dem at de er unikke - ingen er ligesom dem. Vi har også forskellige evner, nogle er gode til at farvelægge, nogle bygger høje tårne, nogle er gode til at spille fodbold. Det er vigtigt for børnene at vide, at man ikke nødvendigvis er god til alt og kan klare alt første

gang man prøver, men ved at øve sig ser de, at man bliver bedre. Vi støtter dem i denne udvikling, hjælper dem, når de falder, og fejrer deres sejre når de lykkes.

Data:

- Ugens hjælpere
- Ugens dyrepassere samt liste over dyrepassere i weekenden
- Social story om et børnehavebarn som bliver vred og uenig med de andre børn
- Pandekagehuset/skolestuen afstemninger
- Børneinterview
- Relations skema
- Legeskema
- Samarbejdspartnere så som vejledningspædagog, PPR mm.
- Pippigruppe
- Skolegruppe
- Hoppeline-materialet
- Diverse Arrangementer i Små-land så som jule-/påskefrokost, arbejdsdag, fødselsdag, jul/påske/pinsesamling.

Temaets elementer - Hvad, hvor og hvordan lykkes vi:

Deltagelse og Medindflydelse

Vi gør os umage på at tune ind på, hvad børnene er optaget af, det er vigtigt, at de er motiveret for at skulle deltage i fællesskabet.

Vi har ved flere lejligheder lavet afstemninger, hvor børnene har stemt om navnet på et nyt rum vi har lavet. Børnene tager rummet til sig, fordi de har bestemt dette. Det har også givet snakke om hvad de har stemt og hvad de synes, det skulle være.

Børnene er med i de små beslutninger også, så som at man skiftes til at vælge hvilken sang vi synger til bords. Børnene er med til at gennemgå dagen i dag, hvilken dag/dato er det, hvilken måned og årstid og hvordan er vejret, regnede det da de kom i børnehave mm? Samtalen om vejret er som regel en snak, der fortsætter ved bordet bagefter.

I vuggestuen er vi opmærksomme på at vise børnene, at de hører til i vores gruppe, ved at have et billede af hvert barn klistret fast på gulvet, hvor vi har vores samlinger. Børnene er meget opmærksomme på, hvis et billede er gået af og de er meget stolte af deres plads og værner om

den. Ved samlingerne synger vi en goddag sang, hvor alle børn og voksnes navne bliver nævnt, mens alle vinker til den person, som bliver nævnt. Den faste rytme ved vores morgensamling gør, at børn i udsatte positioner føler sig trygge og kan aktivt deltage og positivt bidrage, fordi de kender rutinerne f.eks. at vi efter at have vinket til alle, tager pegefingeren frem og tæller alle børn. Det italesætter vi og anerkender barnet for at huske rutinen. Det styrker barnets oplevelse af at være værdifuldt, være en del af fællesskabet og bidrage til aktiviteten.

Vi har også billeder på vores dør, hvor vi viser hvilken gruppe, vi er i om formiddagen. På garderoben og børnenes kurve på badeværelset, er der også et billede af det pågældende barn og det er med til at vise dem at de er en del af fællesskabet og hører til i vuggestuen. I vores små grupper, som vuggestuen samles i om formiddagen, vælger vi at grupperne bliver sammensat ud fra børnenes alder, køn eller udviklingsbehov og tager afsæt i vores observationer og tiltag i aktionsskemaet.

Vi inddrager børnene i dagligdagsting, som at skrælle kartofler, og senere bliver til den suppe vi skal spise.

Empati

Vi øver børnene i at have øje for hinanden. Dette kan f.eks. være under en tumleleg i pudrummet, her skal de aflæse hinandens ansigter, for at finde ud af, om de andre synes det er sjovt/okay.

Tydeligt kropssprog - Vi støtter børnene i at sige fra overfor hinanden, sådan at både kropssprog og ord hænger sammen. Det er vigtigt at børnene ikke siger "stop! lad vær" og samtidig smiler, men at de viser med kropssprog og mimik at de mener hvad de siger.

I konflikter er det vigtigt at sætte ord på, hvad vi ser, både i vuggestue og børnehave, så børnene forstår, hvad der sker. "Line blev rigtig ked af det og begyndte at græde - vi bider ikke hinanden", "Henning blev rigtig sur og ked af, at han ikke må være med i legen - hvordan er det med lege i Småland?". Her er det vigtigt for os at have øjenkontakt med det barn, vi snakker til, da det forpligter og budskabet nemmere bliver forstået hos barnet.

I vuggestuen øver vi os i at være optaget af børnenes perspektiver både i forhold til aktiviteter og vores kommunikation. F.eks. forsøger vi at have ligeværdige samtaler, hvor børnene oplever sig at være samtalepartnere. Vores fokus i samtalen er opmærksomhed på, hvordan vi kan inddrage børnene i det, som vi måske gerne vil dele med en anden voksen så de er med i vores fællesskab. Når vi inddrager børnene i vores samtaler, udvikler de gåpåmod og får en erfaring af, at deres input til samtalen også har værdi. På vores gåture kan et planlagt mål med turen ændres, fordi børnene bliver optaget af alle regnormene på stien og det er spændende og skal studeres nøje. Vi udviser ligeværdighed og forståelse for børnenes optagethed og empati for regnormene.

Nogle af de ældste børnene i vuggestuen er gode til at gøre opmærksomme på, at de har brug for, at deres omgivelser viser dem empati. F.eks. kan de finde et gammelt sår og sige: "Se, et

sår” og deres kammerater begynder at puste og leder straks efter et sår på deres hånd. De kan også lige pludselig ikke smøre deres bolle selv og spørger deres side ven, om hun vil hjælpe. Børnene har lært, at det er dejligt, når andre møder dem med empati og hjælpsomhed. De er også gode til at pleje deres relationer ved f.eks. at æ og kramme hinanden ved frokostbordet og sige: “Du er min bedste ven”. Det viser, at børnene allerede udvikler empati i en tidlig alder, og at de har forskellige roller i deres sociale relationer. Vi ser bl.a. at de ældre børn i vuggestuen kan se, at de mindste børn ikke kan gå, og de vil gerne hjælpe dem med at finde legetøj.

Det er vigtigt at vi som voksne har positive forventninger til børnene, at vi tror de kan bidrage til fællesskabet eller at de kan klare den store bakke selv om de synes det er svært.

Vores arbejde lykkes når vi ser en der har det svært ved at blive afleveret, som er ked af det og der så kommer en ven/veninde og spørger om han/hun skal vinke med sammen med barnet. Der er en ven som har set en ven have det svært, og har taget handling.

Det er vigtigt for os i Småland at være opmærksomme på, at barnets signaler bliver set, taget alvorligt og italesat også overfor deres forældre. Det betyder, at vi træder ind i rollen som barnets advokat og taler barnets sag og belyser udfordringer fra barnets perspektiv og gennem barnets øjne. Vi forsøger, at oplyse forældrene og deler vores faglige viden og erfaringer med forskellige emner (F.eks. søvn, tigerspring, selvstændighedsalderen, forandringer ved at blive store-søster) på en respektfuld måde. Dette er med til at få en forståelse af barnets perspektiv og det understøtter barnets sociale udvikling og det gode forældresamarbejde i perioder med udfordringer for barnet. Vi oplever nogle forældre siger efter en samtale med os:” Nååå ja, det havde vi ikke tænkt på kunne gøres anderledes”.

Legens betydning for social læring

Overgangen fra vuggestue til børnehave skal være så god som mulig, derfor kommer de største vuggestuebørn på besøg en fast dag i ugen i månederne op til start i børnehave. Ved at komme på besøg og tage del i dagligdagen i børnehaven bliver børnene involveret i gruppen og det gør, at de første skridt til at blive en del af fællesskabet allerede er taget. Igennem besøgene iagttager børnene legefællesskaberne og børnehavebørnene tager vuggestuebørnene med ind i legene.

Der vil nogle dage være børn, som synes det er svært at indgå i leg med andre, de kan enten isolere sig og ikke søge andre, eller søge andre på en uhensigtsmæssig måde. Her er det vores opgave at støtte barnet, vi kan helt konkret starte en leg op sammen med barnet og langsomt lade andre være med, eller føre legen videre i en anden leg med andre, mens vi hjælper når det bliver svært. Her vil vi være særlig opmærksom og hvis det bliver et mønster for barnet, vil vi lave analyse af situationen enten ved hjælp af LP-modellen eller Aktionsskemaet og fokuserer på hvilke tiltag, vi som voksne kan sætte ind med for at hjælpe og støtte barnet. Det kan være at hjælpe barnet, med at opbygge relationer til andre børn med fælles interesser. I starten kan det være en parallel leg, hvor de leger med biler rundt om et bord og langsomt vil den voksne hjælpe med at udvide legen med f.eks. en tankstation de tanker ved undervejs rundt om bordet.

Nogle børn har brug for at have en fast rutine om morgenen, fordi det er voldsomt at komme fra det lille fællesskab i familien og over i det store fællesskab i børnehaven eller vuggestuen. Derfor laver vi aftaler med det pågældende barns forældre om en fast leg ved afleveringssituationen. Det kan være trygt at sidde ved et højt bord med et puslespil, hvorfra barnet kan iagttage de andre børns leg og vænne sig til det nye miljø.

I den periode, hvor børnene er i vuggestue, sker der en udvikling fra alene leg til parallel leg og hos nogle børn ser vi cirka et halvt år før de skal i børnehave, at de leger rollelege. Der sker så stor en udvikling for et barn i vuggestuen omkring legen og derfor bruger vi meget af vores tid på at lære børnene legens regler - vi støtter og italesætter for børnene. Dermed får de mange gange gentagelser, som til sidst bliver en erfaring de handler efter. Børnene går fra at være ydrestyret af de voksne til at blive indre styret af deres erfaringer. Det er fantastisk at opleve denne udvikling ved vuggestuebørnene, hvor de f.eks. afkoder legens regler og overtager ledelsen af en leg, som en af de voksne har sat i gang.

Til vores samlinger på stuen, har vi også fokus på børnenes sociale udvikling. Vi leger ofte lege, som øver børnene i at samarbejde. Dette kan både være eks. lege med faldskærm, der kræver at alle arbejder sammen, men også små lege hvor de f.eks. skal arbejde sammen to og to f.eks. om at få hinanden igennem en hulahopring uden at slippe hinandens hænder. En anden aktivitet, som styrker børnenes relationer til hinanden er, når børnene giver hinanden massage. Vi har en legende tilgang til massage, og vi taler med børnene om, hvordan det føles for den, der modtager massagen, og øver på den måde børnenes empati.

Hvad gør vi voksne, når det lykkes?

Vi er tydelige voksne, både i ord og kropssprog, sådan at børnene ved hvor vores grænser er.

Vi er nærværende voksne. Vi sætter os ned og er nærværende med børnene, sætter lege i gang eller bare er tæt på dem.

Vi spejler børnene og sætter ord på deres følelser. "Jeg kan se du bliver ked af det nu", "Jeg kan se at du blev rigtig glad for at du måtte være med i legen". Dels for at de bliver opmærksom på deres følelser, og dels for at vise at uanset om de er glade, vrede, kede eller noget andet så er vi her og vi tør godt være i deres følelser med dem.

Vi er rollemodeller, som tager initiativ, når nogen bliver ked af det

Hvad, hvor og hvordan bøvler det?

Det kan til tider være svært at tage en lille gruppe ud af en stor børnehaveflok og fordybe sig i denne, når vi oplever at der er behov for det. Hvis man tager en lille gruppe ud, kan det medføre større pres for det resterende personale på stuen.

Nogle gange er der børn, der har svært ved at være en del af fællesskabet, og det kan være svært for personalet, at se hvordan man bedst muligt hjælper barnet, eller tilpasser fællesskabet.

- Det er for nogle børn rigtig svært at vente og lytte til de andre børn, når de selv har noget de gerne vil fortælle. Det kan være svært at fordele "taletiden" f.eks. når vi spiser, da nogle børn let tager alt taletiden, hvis vi ikke hjælper dem med at give plads til andre.

Hvad gør/gør vi ikke vi voksne, når det bøvler?

Når vi oplever et eller flere børn der ikke trives, gør vi brug af hinandens styrker og sparrer med hinanden for at få nye øjne på og ideer til at hjælpe barnet/gruppen. Vi gør også brug af andre fagpersoner for at få nye øjne på, som ikke har nogen tilknytning til barnet, dette kan være vejledningspædagog eller fysioterapeut.

Opmærksomhedspunkt

Der vil være børn der har nemmere ved at blive set og hørt end andre. Vi skal være opmærksomme på ALLE børnene, også dem der ikke selv naturligt beder om det. Det kan bl.a. være hvordan vi placerer os ved bordet, så vi har naturlig øjenkontakt med de børn, som har en passiv kommunikationsstil.

Vi skal være opmærksomme på, at børn har forskellige behov for opmærksomhed, da nogle har let til at være i centrum for hele gruppen, mens andre ikke bryder sig om det. Der er forskellige måder at bidrage til og være en del af fællesskabet, og vi skal se børnene, hvor de er. Vi skal hjælpe børn, der er meget tilbageholdende med at komme frem i lyset, og hjælpe de børn, som er meget fremtrædende, med at give plads til andre.

Dream – hvad er drømmescenariet/Hvordan kan vi blive bedre indenfor temaet – reflekterer og drøm!

Nye idéer, tanker og muligheder:

- Førstehjælp mellem venner
- Hjælpe og trøste, da dette styrker relationen mellem to.
- Flere og mere planlagte interviews angående områder i børnehaven.
- Legegrupper hvor børnene bliver sammensat i nye små grupper for at få børnene til at "opdage" nye gode legekammerater.
- Anvende noget af det gratis materiale der ligger på "Fri for mobberi"

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

- Sproget er en vigtig del af barnets udvikling og en forudsætning for at udtrykke sig og kommunikere med andre. Det er derfor vigtigt at:
- Have fokus på barnets helt tidlige udvikling dvs. betydningen af at kunne udtrykke sig med kropssprog, mimik, lyde og tegn.
- Barnet skal være i et sprogligt inspirerende miljø, og dermed have mulighed for at udvikle et varieret sprog.
- Støtte barnet i at sætte ord på tanker, følelser, oplevelser og handlinger. Pædagogisk læreplan
- Gennem historiefortælling at inspirere børnene til at bruge ord, kropssprog og mimik til at udtrykke sig med.
- Barnet oplever at sproget kan bruges til at skabe kontakt til andre, og til løsning af konflikter.
- Barnet oplever evnen til og glæden ved at bruge sproget til at opnå forståelse.
- De voksne sætter ord på deres handlinger
- Barnet oplever at blive lyttet til, og selv lærer at lytte til andre.
- Udvikle barnets ordforråd og hjælpe det til at forstå de regler og begreber, der gælder for det talte sprog.
- Udvikling af ordforråd og forståelse af sproget ved dagligt at læse bøger og fortælle historier.

Discovery - Hvordan er vores nuværende praksis?

Tiltag:

En af vores værdier i Små-land er at:

"vi ønsker at vise børnene, at de er værdifulde, og at lære dem at betragte andre som værdifulde, gennem en kærlig og respektfuld omgang med hinanden."

Det ønsker vi som personale at gå foran med, ved at have en respektfuld, imødekommende og god tone og omgang med hinanden. Det gælder både kollegaer imellem såvel overfor forældre og børn og andre gæster og eksterne samarbejdspartner i vores hus. Vores princip er, at vi taler med hinanden og ikke om hinanden. Dette gælder igen både overfor kollegaer og forældre. Vi forsøger rumme, støtte og guide på en respektfuld måde.

Vi øver os i at give børnene opmærksomhed på det vi gerne vil se mere af og ikke skælde ud.

Vi er i vores daglige praksis bevidste om, at støtte børnene i deres nærmeste udviklingszone. Det gælder også indenfor deres sproglige udvikling. Et centralt opmærksomhedspunkt, når det gælder børnenes sproglige udvikling er, at vi som personale er opmærksomme på at skabe trygge og nærværende rammer, som er altafgørende for børnenes sproglige udvikling. Vi bruger kommunikation til at skabe tryghed og danne relation f.eks. når et nyt barn starter i Små-land prioriterer vi at bruge tid og investerer tid på at lege med barnet, så der kan opbygges en relation, hvor barnet opbygger tillid til personalet.

Ved de allermindste børn, hvor kommunikationen er pludre, kropssprog og øjenkontakt, forsøger vi at opfange og responder på barnets henvendelse, så det oplever sig set og værdifuld i sin kommunikationsstil.

De børn, som bruger enkeltord og sammensætter ord, guider vi til at bruge ordene i stedet for at sige lyde. Det kan f.eks. være ved måltidsituationer, hvor et barn peger på vandkanden i stedet for at bruge sine ord. Vi forsøger, at få sproget i spil (spiller uvidende) og ikke gøre ting for børnene uden de selv har gjort opmærksom på det. Alt afvejet i forhold til vores viden om det enkelte barns sproglige udvikling og kommunikationsstil.

Vi italesætter og sætter ord på det, som vi møder naturligt i vores hverdag og bruger det som pejlemærke for samtaleemner med børnene. Ved frokostbordet kan samtalen naturligt tage udspring i det vi spiser f.eks. at peberfrugten er grøn, prøv at høre hvordan den knaser når vi bider i den, den er saftig osv. Et andet eksempel kan være at vi, på vores ture ud af huset, hører og kigger efter en helikopter og vi får en snak om hvor den er på vej hen, at vi ikke kan se den fordi skyerne dækker himlen og måske kommer der regnvejr eller snevejr snart osv. Det kan være på badeværelset at de store børn kigger med, når de små bliver skiftet og det giver en snak om forskel på drenge og piger.

Vi er optaget af barnets initiativ og interesser og følger op på det. F.eks. hvis en aflevering er svær kan vi tage udgangspunkt i et motiv på barnets trøje med en bil og indleder en samtale om biler. Det kan udvikle sig til at vi går over til bilerne på stuen med barnet og starte en leg med biler. Et andet eksempel kan være at et barn snart har fødselsdag. Her kan snakken gå om, hvorfor vi fejrer fødselsdag, hvad sker der på en fødselsdag osv. så det bliver bredt ud og holdt i gang og flere kan byde ind og være med i samtalen. Her forsøger vi også at have øje for dem, som er afventende og ikke selv byder ind, ved at se og hjælpe dem med at komme med i samtalen. På den måde bliver der både et samspil mellem børnene og personalet, og der bliver bygget på med nye informationer om emnet, så barnets sproglige udvikling stimuleres og udfordres.

Børnenes sprog stimuleres i de forskellige læringsmiljøer i Små-land. Et af de områder, som vi prioriterer højt og er vokseninitieret, er sang og historiefortælling. Vi synger generelt rigtig meget og det er med til at styrke den sproglige udvikling. De yngste børn i vuggestuen og ved børn med en sproglig forsinkelse eller afventende kommunikationsstil er det fantastisk at se, hvordan fagter til vores sange er med til at gøre at børnene føler sig inkluderet og er med, når de på den måde kan deltage i sangfællesskabet.

I vores institutions værdigrundlag står følgende:

- *Vi ønsker at sætte samværet omkring måltiderne i højsæde og synge bordvers, før vi begynder med at spise.*
- *Vi ønsker at præsentere kristendommen for børnene ved at fortælle bibelhistorien for børnene og at markere vores kirkelige højtider.*
- *Vores sangskat består både af de velkendte børnesange og af kristne børnesange.*

Det betyder i praksis, at vi synger ved start og slutning af næsten alle måltider. Både for at markerer at vi skal spise og vi ønsker at sætte fokus på, at Gud ønsker at sørge for os og give os hvad vi har brug for. Vi har samling med alle børnene næsten hver dag, hvor vi synger m. fagter, øver rim

og remser, snakker om årstider, datoer, dage, vejret, har sanglege og øver i at vente på tur. Om fredagen fortæller vi bibelhistorie for børnene i vuggestuen med Lego figurer og i børnehaven med interaktions- og responsmulighed.

Derudover er der ofte højtlesning i forbindelse med frokosten i børnehaven og ind imellem spontan teaterforestilling af de voksne.

I vuggestuen er vi meget opmærksom på børnenes kropssprog, så vi kan lære at læse deres signaler, når de ikke har et verbalt sprog endnu. Gråd har forskellige lyde og betyder noget forskelligt. Vi forsøger at italesætte det vi ser og hører, og når børnene har et verbalt sprog, øver vi dem i at bruge det verbale sprog i stedet for gråden f.eks. "Jeg kan høre at du er ked af det – jeg vil gerne at du fortæller mig hvad der er sket". Derved øver barnet sig i at blive indre styret og ikke afhængig af ydrestyring/voksenstyring. Kropssproget ses også om morgenen, når børnene indtager rummet med begejstring og glæde eller generthed og går bagved sine forældre. Det prøver vi også at italesætte og møde barnet der, hvor det er i sine følelser.

Vi taler med børnene om at kroppen har sit eget sprog – f.eks. ved en konflikt øver vi børnene i at se på hinandens kropssprog (er din ven ked af det, glad, bange osv.) og handle konstruktiv derefter. Det er også vigtigt for personalet i Små-land at have øjenkontakt med børnene – at nå ind til dem og modsat.

Når vi har nogle børn, som har sproglige udfordringer, forsøger vi at lege sproget ind – f.eks. "s"lyden – sssssssslangen, sssssssut. Vi har også lavet en lille 4 mands gruppe, hvor vi havde forskellige lege og det sproglige udfordrede barn kunne spejle sig i andre børn, som det var tryk ved. Derudover har vi en talepædagog, som det faste personale kontakter og indstiller barnet til, når vi vurderer, at et barn har sproglige udfordringer.

Kommunikation med forældrene er en vigtig del i Små-land. Det er vigtigt for os at vi trækker på samme hammel. Det er trygt for barnet at mærke at de voksne omkring det er enige og gør ting nogenlunde ens. Vi indkalder til en 3 mdr. samtale efter opstart, for at dele erfaringer og oplevelser i opstartsperioden. Igen en måned inden barnet skal starte i børnehaven afholder vi sammen med forældrene en overgangssamtale med et personale fra vuggestuen og fra børnehaven, hvor vi overgiver en statusbeskrivelse og drøfter evt. udviklingspunkter for barnet.

Data:

- Talepædagogen er i huset og rådgiver os
- Talepædagogens referater fra opfølgingsmøder
- Vi skriver til forældrene på tavlen i garderoben og på Daycare
- Alice har været på kursus "Sprog i samspil" og har materiale og metoder derfra
- Der er et skrivehjørne i børnehaven
- Billederne af voksne og børn på gulvet og på tavlen
- Sprogkasser
- "Tue tunge", "Hoppeline", "Rim og remser"
- Forældresamtaler ved 3 mdr. efter opstart og overgangssamtaler mellem vuggestue og børnehaven.

- Pippigruppen
- Skolegruppen
- Storbørnsgruppen i vuggestuen

Temaets elementer – Hvad, hvor og hvordan lykkes vi:

Interaktion

I vuggestuen er der en fast rutine med de fleste ting og det giver tryghed for børnene, at de kan mærke at de voksne har styr på dagen. Vi italesætter hver dag hvad vi skal lave og prøver at forbedre børnene på det de skal.

Vi er nærværende ved at tale om et fælles tredje og tænker over, hvordan vi kan tale med børnene om det her emne, så de føler sig inkluderet og spiller dem gode, så de kan bidrage til samtalen. Det er alt afhængigt af deres sproglige udviklingstrin, om det er et blik, pludre eller ord de kan bidrage med. Vi øver os i at scanne vores gruppe og være opmærksomme på, at alle er med.

At vi har små fællesskaber gennem hele dagen både i vuggestuen og børnehaven gør en stor forskel. Det gør at børn i udsatte positioner bliver set og hjulpet.

Vi har rum/plads til at fordele os på både uden og inde – på Katholt og de flotte omgivelser, som Små-land er placeret i. Det øver vi os dagligt i at udnytte og benytte os af.

Sproglige rollemodeller:

I legerelationer øver vi med børnene at kigge på hinandens kropssprog, når f.eks. de tager legetøj fra hinanden. Derved italesætter vi, at en andens leg bliver ødelagt og taler med dem om, hvordan de kan gøre det godt igen. Derved øver barnet empati.

Ved måltiderne øver børnene sig i at udsætte egne behov og vente på de andre ved bordet. Det er f.eks. at spørge efter smør og se, at der er et andet barn, som bruger det nu – jeg må vente. Der kan være mange ting barnet gerne vil have fortalt, og det gælder især børn med en social kommunikationsstil, som gerne vil have den voksnes opmærksomhed. Vi øver også i at tale med små stemmer og en ad gangen.

Når vi oplever en konflikt eller observerer en mulig optrapning til konflikt, prøver vi at holde et roligt toneleje, så børnene bliver mødt med værdighed.

Vi er opmærksomme på, at hvis et barn er udsat (hvor det f.eks. har en uheldig negativ og destruktiv adfærd) og har det svært socialt, gør vi vores bedste for at støtte barnet og stoppe de dårlige rygter, der kan komme mellem børnene om barnet. Personalet forsøger også at tale de positive egenskaber ved barnet op, så det bliver vores fokus og vores udgangspunkt i samtaler om barnet internt og den indstilling vi også møder barnet med.

I vores samarbejde med forældrene informerer vi om børns sproglige udvikling, og hvordan de i hjemmet har en vigtig rolle i at støtte og være aktive samtalepartner, som barnet kan øve sproget med.

Fællesskaber:

Vi har øje for børnenes leg og hvordan den kan udvikles og holdes i gang. Vi er beviste om, at især i vuggestuen er børnene afhængig af, at personalet guider og inspirerer, og det giver tryghed i legen, men vi er også nogle gange afventende og lader børnenes ideer og tiltag ændre og forme legen.

Hvis der er børn i udsatte positioner, har vi øje for særligt at støtte det barn i fællesskabet, og guider barnet til at bruge ord i stedet for f.eks. at bide og skubbe. Det kan også være et barn, som har en sproglig forsinkelse eller har en afventende kommunikationsstil, som derfor har svært ved at komme ind i en leg og har brug for at vi som personale "taler" for ham ("Kristian kommer lige over og handler ind i butikken")

Et tiltag som styrker fællesskaber i Små-land, er bevidstheden om, hvordan vi sammensætter børnene ved bordene til måltiderne. Vi har faste pladser og det giver forudsigelighed, tryghed og støtter den sproglige udvikling. Børnene får opbygget relationer og bygger videre på dem ved måltidsfællesskabet. Vi er opmærksomme på at personalet spiller en afgørende rolle, da vi er de erfarne samtalepartner. Børnene er afhængige af vores indlevelse, nysgerrighed og lyst til at kommunikere og samtale med børnene.

I vuggestuen har vi storbørnsgruppe med de 4 ældste børn og en fast voksen. Vi er på hjemmebesøg hos alle i gruppen, og det er en god oplevelse at få besøg og vise sit hjem og værelse frem. Derudover er der en fast dag om ugen på besøg i den børnehavegruppe, som de skal starte i. Gruppen følger børnehavens hverdag både i den uge de er i Små-land, og den uge de er på Katholt. Dermed får de en fornemmelse af, hvordan det er at gå i børnehave, hvordan rytmen er, hvor man kan lege og de har en helt masse nyt at snakke om. Det er helt fantastisk at høre den sproglige udvikling der sker.

Det er dejligt at se, at de sproglige forsinkede børn bliver inviteret med i legen. Det afspejler, at der i Små-land er et trygt miljø for børnene og sunde rummelige børnefællesskaber.

Hvad gør vi voksne, når det lykkes?

Vi har en god normering i Små-land. Denne prioritering gør, at der er mulighed for at lave mindre grupper med børnene i vuggestuen, og personalet har en tættere kontakt med hvert enkelt barn. Vores institution er en lille enhed og det gør det meget overskueligt for både børne og voksne. Det giver en nærhed, som giver grobund for den sproglige udvikling. Vi forsøger at planlægge vores formiddagsaktiviteter med indhold, mål, tiltag og tegn. De voksne har en fast gruppe børn og et bestemt fokus i en måned. Det betyder genkendelighed, tryghed og mulighed for en god sproglig indsats.

Vi har en god tone i personalegruppen og har respekt for hinanden. Det kan børnene klart mærke, og det gør dem trygge. Vi har en tæt kontakt med børnene og møder dem med den anerkendende tilgang. Det bliver ikke en udstillende, men beskyttet kommunikation, når der er en konflikt eller udfordring. I Små-land ønsker vi at møde børn og voksne med en anerkendende tilgang. Det betyder bl.a. vi øver os i at sige det vi gerne vil se mere af hos børnene og ikke dvæle ved det, som vi ikke vil se/den negative adfærd. Vi øver os i at have is i maven – vi forsøger at give børnene plads og rum til at selvregulerer sig selv og lave aftaler og uddele ansvar til de børn, som ”keder sig”.

Vi henter hjælp fra talepædagogen. Det er fantastisk at kunne få spejling, faglig hjælp og sparring fra talepædagogen, når der er et barn med sproglige udfordringer. Det giver også personalet læring som er brugbart i andre lignende situationer.

Forventningsafstemning ved arrangementer – vi har et skema, hvor vi uddeler opgaver og ansvaret mellem personalet, så alle ved hvad de skal den pågældende dag. Informationer til forældrene kommer ud i rette tid på Daycare, så de er forberedte på f.eks. ture ud af huset, ændringer, arrangementer. Det er vigtigt for os at have en god og troværdig kontakt med forældrene, så det er både de gode og svære ting vi kan tale med hinanden om.

Hvad, hvor og hvordan bøvler det?

Interaktion – Når det faste personale er ramt af sygdom og der er vikarer, giver det et naturligt pres. Det kan mærkes på børnene, at de er mere urolige og utrygge ved bordet. Det viser hvor afgørende tryghed og tillid i relationen er.

Vi skal huske at frede den person, der kører et nyt barn ind, så barnet bliver tryk. Vi må bryde vores ellers gode faste rutine så det giver det nye barn en god start.

Den sproglige indsats – er det alles indsats? Hvordan sikrer vi at alle på stuen er trygge ved vores sproglige metoder, så der er den samme indsats uanset hvem der er på arbejde? Hvordan får vi informeret og videregivet en sproglig indsats f.eks. fra vuggestuen til børnehaven, så den sproglige indsats kan fortsætte, når et barn starter i børnehaven? Vi har lavet et aktionsskema, som sikrer at vi handler på de børn, der er i rødt og gult område ved trivselsmålinger.

Nogle børn har brug for at blive forberedt i god tid på et skift – det glemmer vi nogle gange.

Opmærksomhedspunkt:

- At investerer tid med de nye børn
- Når der bliver uro ved måltiderne, er det ofte, hvis personalet er uopmærksomt eller taler sammen indbyrdes uden at involverer børnene i samtalen.
- Det er ikke et nederlag at hente professionel hjælp udefra – hverken for forældrene eller den ansvarlige pædagog.
- Blive bedre til at bruge det materiale vi har fået af talepædagogen (sprogposer, sprogkufferter o. lign.)

Dream – hvad er drømmescenariet/Hvordan kan vi blive bedre indenfor temaet – reflekterer og drøm!

- At vi opdeler børnene i små grupper på 3-4 børn pr. voksen og understøtter deres sproglige udvikling.
- At have fælles tema hvert kvartal i hele institutionen og på tværs af grupperne f.eks. et tema om kroppen hvor man synger de sammen sange, læser de samme bøger, har en fælles maskot (Brandmand Sam), får besøg af brandbilen, laver brandbiler af mælkekartoner, laver brandslukkere, leger brandslukning osv. På den måde får vi et fælles fokus som understøtter den sproglige udvikling og mange af de andre temaer i læreplanerne.
- At der bliver en sproglig ansvarlig pædagog, som søger for at indhente ny viden, formidle det videre til resten af personalegruppen, sproglig sparringspartner for de øvrige medarbejdere, har øje for børn med sproglige udfordringer og tager hånd om det med de ansvarlige medarbejdere.

Nye ideer, tanker og muligheder:

- En sprogansvarlig i Små-land

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Krop og bevægelse:

- Gennem udnyttelse og evt. forandring af de fysiske rum ude som inde, sikres en alsidig motorisk udvikling i takt med barnets udvikling.
- Udfordre alle sanser, både gennem udnyttelse af de fysiske rammer, gennem deltagelse i hverdagens gøremål, samt skabe særlige rum gennem emner og ture ud af huset.
- Bevidstgøre barnet om at kroppen er et vigtigt redskab til kommunikation.
- Ordet udgør kun en lille del af formidlingen af et budskab, medens kropsholdning og mimik, har stor formidlings kapacitet.
- Bevidstgørelse af empati, til forståelse af andres kommunikation.
- Bevidstgøre barnet om kroppens signaler til bedre selvforståelse, herunder f.eks.: Sult, tissetrang, fryser, sveder, er træt mm., samt de psykiske tilstandes fysiske manifestation af f.eks.: Angst, glæde mm.
- I takt med barnets udvikling, gøre barnet bevidst om betydningen af motion, sund kost og psykisk velbefindende som afgørende faktorer for et sundt, og "godt" liv.
- Få kendskab til kroppens funktion, gennem erfaring og teoretisk viden.

Discovery - Hvordan er vores nuværende praksis?

I Små-land ønsker vi at børn har lyst og mulighed for at bruge krop og sanser. Sanserne er afgørende for hvordan vi tager indtryk fra omverdenen ind, vi oplever hele verden gennem sanserne og kroppen og bevægelse afgør hvordan vi agerer i denne.

Tiltag:

På Katholt

Dagligdagen i børnehaven i Små-land er forskellig om det er lige og ulige uger. Vi har et skovs-tykke, Katholt, som ligger 15-20 minutters gang fra Små-land, og børnehaven er her 4 dage om ugen året rundt. De 2 børnehavegrupper skiftes til at være på Katholt. Turen til Katholt giver børnene udholdenhed og muskelstyrke. Det er stor forskel på om man er 5 år og er vant til gåturen med bakker, eller om man er knap 3 og lige er startet i børnehave. Vores opgave er at hjælpe og støtte de børn der har det svært på turen. Inden vi går, snakker vi med børnene om hvilket tøj vi skal have på. Vi spørger børnene om hvordan vejret var da de kom. Regnede det eller var det koldt? Hvad skal vi så have på?

Vi er ude i al slags vejr hvad enten det er frost, regn og mudder, sol eller blæst, og vi opfordrer børnene til selv at mærke efter, om det er koldt og i så fald om man bør tage en hue eller ekstra tøj på.

En tur på Katholt sætter gang i sanserne. Vi oplever skoven i forskelligt vejr og vind, og oplever blandt andet duften af våd skov og fugtig mos. Vi lytter efter fugle eller om man kan høre støj fra motorvej eller byggeplads. Vi smager på skovens forråds-kammer om det er nye bøgeblade, gran-skud eller røde og sorte skovmyrer.

Vi oplever årstidernes skiften med krop og sanser, hvor vi ser om f.eks. træerødder/stammer er ble-vet glatte af regnen, eller om jorden er våd af regn/hård af frost. Vi oplever at uanset vejret er bør-nene motiveret for at lege, er der regn og mudder bliver der leget i køkkenet, hoppet i mudder el-ler fundet regnorme. Er der solskin og varme, er der børn der går på jagt efter insekter eller leger i træerne.

Vi har et muldtoilet på Katholt, hvor børnene hjælper med at grave hullet til bioposen om torsda-gen og putte den i. Vi forsøger at dette er en naturlig ting, som giver en bevidsthed, hvor børnene ser at det ikke bare bliver skyllet væk og forsvinder, men at det her bliver til jord.

Børnene står i kø, når de skal på toilettet, og her ser de hvor forskellige de ser ud, og det kan give kropsbevidsthed. Vores opgave er at være naturlige i dette, da vi alle ser forskellige ud og det er helt okay.

Vores fysiske rammer er gode for krop og bevægelse, vores grund på Katholt ligger på en grund der skråner på begge sider, og de dage hvor børnene bliver kolde er der rig mulighed for at løbe op og ned ad bakkerne og få varmen og pulsen op. Vi har en gynge som kan dreje rundt hvor vestibul-ler sans bliver styrket, samt en hængekøje hvor der både bliver slappet af og bliver brugt som vugge i "mor, far og børn-lege". Børnene øver balance ved at gå på line på træstubbe og stammer, som vi har fået fældet i forbindelse med en forældrearbejdsdag.

Vi ønsker at børnene deltager i det daglige arbejde også på Katholt. I samarbejde med en voksen, hjælper børnene f.eks. med at hugge brænde med Kindling cracker og hammer, sådan at der kan startes bål enten som en hyggelig aktivitet eller for at der kan laves mad.

Både børnehave og vuggestue har ture ud af huset, hvor vi oplever forskellige ting i nærområdet. Det kunne f.eks. være i skoven, eller en byggeplads, hvor gravemaskinerne er i gang. Der er god læring i at kunne gå sammen som gruppe, og turen kan have mange stop alt efter hvad der bliver fundet på vejen. Vi besøger også andre legepladser i lokalområdet, hvor der er andre redskaber og nye ting der skal mestres.

Vi tager også ture længere væk, f.eks. bussen ned i byen for at besøge biblioteket, Silkeborg kirke eller noget helt andet. Det er vigtigt at lære, at man opfører sig forskelligt alt efter hvor man befin-der sig, at man f.eks. på biblioteket har små stemmer og ikke løber rundt.

I Små-land:

Vi har pudrummet, hvor der tumles med andre børn og voksne, eller der bygges huler af pu-derne. Her spiller børnenes fantasi ind og de finder på gode lege eller huler at bygge. Dette kræver samtidig at børnene samarbejder med hinanden hvis der f.eks. skal tag på en hule. Vi støtter bør-nene i deres lege, hjælper når det går galt og guider dem.

Vores legeplads giver rig mulighed for at cykle, løbe, lege, bygge i sand og jord, gå på line på dæk-kene rundt om legepladsen. Vores bakkede terræn giver også mulighed for- og lyst til at trille/rut-sje ned, både når der er højt græs og solen skinner, men også når sne eller regn har gjort bakken våd og glat.

Mudderhullet

At lege i mudder er en stor sansemæssig oplevelse, følelsen af mudderet bliver undersøgt. Men også når legen er slut og man skal ind og have sit tøj af, venter der en sansemæssig oplevelse. Vi guider børnene i hvordan de får deres mudrede tøj af, og selvom det sommetider er svært, støtter vi børnene i, at de selv kan klare dette, også selv om de får beskidte fingre.

Vi snakker med børnene "Har man det rigtige tøj på? Hvor langt ud kan man stå i vand før vandet går over gummistøvlerne og det løber ned i?"

Stille tid

Vi har stilletid med børnene, hvor de ligger på gulvet og lytter til stille musik. De har en "personlig sten" som de ligger med for at hjælpe med fokus. Vi forsøger at hjælpe børnene ned i gear, lad dem mærke sig selv, og få en "pause" i en lang dag. Sommetider kombinerer vi det med åndedrætsøvelser så de mærker kroppen og åndedrættet.

Samling

Vi arbejder med temposkift, så børnene både laver noget stillesiddende og koncentreret, men at der også er noget aktivt med højt tempo. Vi ser på den børnegruppe vi har og tilrettelægger hvad vi laver ud fra denne.

I vores goddag-sang synger man "vi si'r hej til" her skal barnet selv sige sit navn, hvor efter resten af gruppen imiterer dette. Børnene ser på hinanden og gengiver både kropssprog, mimik, toneleje og lydstyrke, hvad enten barnet hvisker eller råber.

I Små-land har vi rammerne til at styrke det grovmotoriske, men vi har også fokus på at styrke børnenes finmotorik.

Børnene øver sig i at tegne, både tegninger der skal farvelægges og tegninger fra fri fantasi. Vi bruger også tid på at klippe med børnene, f.eks. klippe ting ud fra kataloger eller lave gækkebreve. Derudover bliver der malet med forskellige teknikker.

I garderoben bliver børnenes finmotorik også øvet, da børnene så vidt muligt selv skal tage tøj: overtøj, lynlåse, fingervanter mm. Vi støtter dem og hjælper dem hvor der er brug for det.

Data:

- Vi benytter os af billeder, som også bliver lagt på skærmen så forældre kan følge med
- Vi skriver på tavle/Daycare til forældrene.
- Vi bruger samarbejdspartnere så som fysioterapeut, der har besøgt institutionen for at give deres syn på nogle udfordringer og forslag til tiltag.
- Vi har brugt Hoppeline-konceptet, som er med til at motivere børn til bevægelse gennem historiefortælling og leg. Dette er der skrevet ud om til forældre, ligesom de også kan følge med i hvor langt vi er i historien.
- Vi har temaforløb omkring krop og sanser
- Farvetemaer hvor der bliver klippet og malet

- Vi udarbejder SMTTE-modeller, blandt andet omkring vores årlige motionsdag.

Temaets elementer - Hvad, hvor og hvordan lykkes vi:

Krop

Vi sætter fokus på kroppen og kroppens behov. Vi mærker åndedrættet når vi har løbet/hoppet eller andet, og ligeledes når vi har holdt stille, og snakker med børnene om hvad gør det ved dem. Det er vigtigt at børnene får mulighed for at bruge deres kroppe, om det er at jage hinanden rundt i fangeleg eller tumle i sandkassen med en voksen, men det er også vigtigt at de øver sig i rolige aktiviteter hvor pulsen kommer ned.

I lege/sanglege giver vi børnene mulighed for at vise hvad de og deres kroppe kan og de andre spejler sig og ser om de også kan, dette støtter også at det enkelte barn kan komme i fokus og blive set af de andre børn.

Sanser

Vi opfordrer børnene til at bruge deres sanser, f.eks. når de kan dufte noget, eller når der skal smages på suppe og om morgenen bliver børnene mødt af duften af nybagte boller. Når man er på Katholt er der børn der hjælper med at lave varm mad om tirsdagen, her er de med i de forskellige processer og får lov til at være med til at dufte og smage de forskellige krydderier og smage maden til sidst. Ligeledes giver Katholt muligheden for at komme helt tæt på årstidernes skiften, vi lytter til fuglene der kommer tilbage til foråret eller træernes "brusen" om efteråret.

Når vi er i Små-land og benytter toilettet opstår der ventetid, og for at udnytte denne har børnene lært at man kan spørge barnet der står foran "Må jeg tegne dig på ryggen". Dette styrker relationen mellem børnene og barnet skal koncentrere sig om at mærke, hvad der bliver tegnet med fingeren på ryggen.

På Katholt har vi lavet nogle musikinstrumenter. Børnene har haft strømper med og de er blevet brugt sammen med rundstokke til at lave trommekøller til trommer, som er murespande. Derudover har vi lavet "rasle æg" af konservesdåser med ris og gaffatape. Børnene nyder at musikken ikke er forbeholdt samlinger i børnehaven, og der bliver spillet og danset.

Bevægelse

Vi lykkes når vi griber børnenes initiativer og går med i deres ide eller leg, eller når vi mærker at børnene er med og motiveret i en samling.

Vi er opmærksomme på det enkelte barn, og på hvor meget kan vi forvente af den enkelte. Børnene hjælper hinanden ned til Katholt, hvor de går hånd i hånd. Vi sørger for at de, som er udfordret af turen, får hjælp af en, som har lettere ved det. Dette giver begge børn en god oplevelse, da de begge lykkes med turen.

Når det bliver svært, møder vi børnene med støtte og opmuntring så det lykkes, og fejrer deres sejre med dem.

Vi er opmærksomme på at vi arbejder med børn og hvilke forventninger vi kan have. F.eks. ved vi at hvis børnene skal lytte og være opmærksomme til bibelfortælling fredag, er det nødvendigt at de har været ude og løbe og lege inden.

Børnene lærer, at man agerer forskelligt i forskellige arenaer, og der er forskel på, om man går og har små stemmer indenfor, og at man udenfor kan løbe vildt og have høje stemmer på.

Vi ser børn, der øver sig i at klatre op på den pæl, der stikker op ved Tarzan-banen, øver at løfte kroppen op på den og holde balancen, når de kommer derop. Det er stort for barnet når det oplever, at noget de har øvet og prøvet mange gange endelig lykkes. Dette kan også ske når man klatrer i træer på Katholt og efter lang tid tør kravle lidt længere op, og skulle det ske, at man ikke tør klatre ned, står vi voksne klar til at guide barnet, sådan at de oplever at de selv klatrede ned igen.

Hvad gør vi voksne, når det lykkes?

Vi ser at tingene lykkes når vi voksne er motiveret i det der sker, hvad enten det er en spontan fangeleg rundt på legepladsen eller planlagte aktiviteter. Ligeledes ser vi at tingene lykkes, når vi har forventningsafstemt med børnene inden en aktivitet, hvad skal vi og hvad er mulighederne her? Dette gør det rart for både børn og voksne, da børnene ved hvad de kan forvente af os og omvendt.

Det lykkes også når vi får øje på det særlige behov, det enkelte barn har, og formår at finde plads til dette i hverdagen.

Hvad, hvor og hvordan bøvler det?

Vi har nogle børn som har et højt energiniveau, samtidig med at vi har børn, der har behov for trykke/rolige rammer og være i et mindre fællesskab. Det kan være svært med de rammer vi har at rumme begge grupper børn, især på de dage hvor alle grupper er i huset.

Hvad gør/gør vi voksne ikke når det bøvler?

I Små-land forsøger vi at tilpasse os til de rammer vi har. Når vi støder på ting der bøvler, prøver vi at se på, hvad der kan gøres: Er der nye tiltag der skal til? Skal vi lave noget om på måden vi gør tingene på? Skal der nye øjne på for at give nye ideer?

Vi søger gerne informationer/råd hos forældre, da de er eksperter på deres egne børn. Derudover har vi et godt samarbejde med f.eks. fysioterapeut og vejledningspædagog, som kan komme og se barnet og dets sammenhæng og give deres vurdering og vejledning.

Opmærksomhedspunkt:

Vi oplever, at nogle børn har et højt energiniveau - løber og er i gang hele tiden, mens har andre har sværere ved at motivere sig selv. Dette gælder også i forhold at tage indtryk ind fra omgivelserne. Vi skal have øje for begge grupper af børn, sådan at der både bliver lavet aktiviteter for de børn, der har brug for at få brugt kroppen, og for dem som har brug for færre stimuli. Vi skal støtte børnene i at udvikle sig, fra det sted de er, og det kræver det at vi ser børnene individuelt.

Dream – hvad er drømmescenariet/Hvordan kan vi blive bedre indenfor temaet – reflekterer og drøm!

Nye ideér, tanker og muligheder:

Mudderhullet om sommeren:

- Der har været og er stor interesse for vores mudderhul i børnehaven. Vi vil gerne følge op på deres interesse og ikke kun lade det være en aktivitet, når det har regnet.
 - For at give dem mulighed for at sanse kunne man om sommeren lave en mudderdag, hvor der er mulighed for at lege med mudder med bare ben og tæer. En dag hvor de virkelig kan få lov til at mærke mudderet og se hvad der sker, når det tørrer ind på huden mm.
 - Temauger med fokus på leg og bevægelse
- Vi vil gerne lave et forløb for hele huset, hvor der er fokus på forskellige kropslige lege/konkurrencer eller sport. Dette kunne gøres på tværs af grupper, så man både kan lave noget målrettet til de forskellige aldersgrupper, men også lave nogle hvor store og mindre skal arbejde sammen.

Sansestier:

- Man kunne lave sansestier hvor vuggestuens børn har mulighed for at opdage og sanse med hele kroppen. En sti eller et område, hvor der skal laves forskellige underlag, røre/følebræt eller kasser mm.
 - Flere og andre udendørs musikinstrumenter
- Man kan lave et forløb om musik i naturen, hvor vi laver instrumenter med børnene, som kan være udendørs og som de kan bruge på legepladsen. At lave det sammen med dem vil give dem en ansvarsfølelse over for at de bliver brugt på en hensigtsmæssig måde.

Natur, udeliv og science

”Naturopplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Naturen og naturfænomener:

- "Små-land" lægger vægt på et aktivt udeliv. Vi tilstræber et udeareal, der giver børnene lyst til at være ude, og som opfordrer til fantasi og til at eksperimentere.
- Vi ønsker at børnene i takt med deres udvikling får mulighed for at gøre erfaringer med elementerne: Jord, ild, vand og luft.
- Vi ønsker, at de gennem et aktivt udeliv gør sig erfaringer med årstidernes skiften og vejrets foranderlighed.
- Vi ønsker at børnene, gennem arbejdet med dyr, vil få erfaringer med og få forståelse for begreber som f.eks.: omsorg, livets skrøbelighed, liv, død og formering. Derigennem udfordres deres følelsesliv og sanselighed.
- Vi ønsker at udnytte nærmiljøet, så børnene bliver præsenteret for, og får mulighed for at gøre erfaringer med forskelligartet natur.

Discovery - Hvordan er vores nuværende praksis?

Natur, science og udeliv er en stor del af børnenes dagligdag i Små-land. På Små-lands hjemmeside beskriver vi vores pædagogik, og her står at børnene skal have:

"rig mulighed for at lave huler, grave i jorden og finde insekter og små dyr. De skal lave mad over bål sammen med de voksne og nyde den i det fri. Opleve et fællesskab hvor de får lyst til at lære, og hvor der er mulighed for at få deres nysgerrighed stillet".

Det er vigtigt for os at børnene lærer naturen at kende og er fortrolige med den på en måde så de udfordrer sig selv i leg, og får lyst til at eksperimentere og undersøge naturen.

Tiltag

Vi prioriterer at alle børn i Små-land er ude at lege mindst en gang om dagen.

De to børnehavegrupper i Små-land skiftes hver uge til at være skovbørnehave. Det betyder at en af grupperne fra ca. kl. 9- 13.30 går på "Katholt", som er et sted i skoven ca. 20 minutters gang væk fra Små-land. Vuggestuen besøger også Katholt med de store børn inden de starter i børnehaven, som en slags brobygning imellem vuggestuen og børnehaven. På grund af denne struktur er der stor forskel på de to uger og hvilke tiltag vi gør i børnehaven. Derfor er afsnittet om tiltag delt op i to for overblikkets skyld.

Tiltag på Katholt:

Vi undersøger og taler om hvad vi møder i skoven af lyde, planter, dyr og naturfænomener. Vi prøver at have en undersøgende tilgang til de spørgsmål børnene stiller. Vi undrer os sammen med børnene og udfordre deres tænkning med nye spørgsmål, så børnene bliver en aktiv deltager i at finde svarene.

Vi prioriterer at børnene får tid til at lege frit i skoven, og vi har mange grene og træstubbe der giver mulighed for at bygge huler og lege fantasilege. En træstub kan blive til mange ting, når børnenes fantasi folder sig ud, og ofte opstår der rollelege omkring deres påfund. Eks. De leger flyver på et væltet træ, og så fordeles roller som pilot, far/mor og baby, der er med flyveren.

Vi har lavet et udekøkken til børnene, hvor de kan eksperimentere med vand, jord, og andre naturmaterialer. I dette køkken bliver der rørt meget "kagedej" og kogt meget "suppe". Børnene udforsker og undersøger hvad der sker, når man piller grankogler fra hinanden? Hvis man blander mudder og vand, hvorfor flyder de små pinde ovenpå, når de små sten falder ned i gryden osv.

Vi observerer, italesætter og samtaler med børnene om årets gang. Vi har rig mulighed for at samtale med børnene når vi går gennem skoven ned til Katholt. Børnene er meget observante og bemærker forandringer på vores rute. Bladene på træerne ændrer farve alt efter årstid, jorden ændrer konsistens og er hård, blød eller tør. Er der fuglesang i skoven om vinteren og hvilke planter er der i skovbunden på forskellige årstider?

Vi laver bål og bål mad hver tirsdag på Katholt og denne aktivitet holder børnene meget af. Børnene synes det er spændende at være med til at lave bål og hjælpe med madlavningen. Udover den sansemæssige oplevelse af dufte, varme fra bålet og visuelle beroligende effekt bålet har, så lærer børnene også at have respekt for ilden og at holde afstand til bålet. De lærer noget om, hvordan man bygger og tænder et bål. De lærer hvordan bålet ændrer form fra i starten at ryge meget, til der kommer store flammer der efter en tid bliver til gløder, inden det dør ud og bliver aske. Vi har mange børne skovle, så børnene også kan grave og undersøge, hvad der er under jorden. Børnene synes det er spændende at gå på jagt efter regnorme, biller m.m. Vi lader børnene klatre i træerne, og lader dem drage erfaringer med, hvilke grene der kan holde og hvilke der knækker under deres vægt.

Vi taler med børnene om at passe på naturen og hvordan vi får et godt samspil med naturen. Det gør vi for eksempel ved at tale om, hvorfor det ikke er en god ide at rykke grene af træerne, hoppe i myretuer eller smide affald.

Tiltag i Små-land:

Børnene hjælper hver dag med at sætte vores dagskalender, hvor vi taler om dag, måned, år, årstid og hvilket slags vejr det er i dag. Ligesom vi hver dag taler med børnene om, hvilken slags overtøj der er passende til dagens vejr.

Vi leger dagligt på vores legeplads som har forskellige uderum som indbyder til forskellige typer leg. (Se nærmere beskrivelse af legepladsen og vores uderum i afsnittet om Natur.)

Vi bruger ofte naturen når vi laver projekter eller forløb med børnene. F.eks. har børnene i et forløb om farver været på en gåtur og lede efter ting i naturen der havde en speciel farve. Vi

arbejder PT i børnehaven med et materiale som hedder "Hoppeline". Selvom materialets fokus er på bevægelsesglæde og ikke natur, så har vi valgt at bruge materialet udendørs. Vi synes det giver god mening at have god plads og det udendørs terræn samt den friske luft bidrager til positivt til den bevægelsesglæde, som vi ønsker børnene skal opnå med projektet. På den måde er naturen en aktiv medspiller, også når vi arbejder med andre emner.

Vi taler med børnene om hygiejne og bakterier og vigtigheden af at vaske hænderne grundigt, ikke hoste og nyse på andre osv. Børnene har en grundlæggende viden, så de ved hvad de skal gøre for at forsøge at undgå smitte og sygdomme.

I Vimmerby (vuggestuen) går de mange forskellige steder hen om formiddagen.

Data:

- Små-land har geder og kaniner som børnene skiftes til at være dyrepasser for.
- Vores vagtplan er tilrettelagt sådan at det altid er muligt for Bulderby at komme i skoven i ulige uger og Lønneberg i lige uger.
- Vi dokumenterer vores oplevelser og aktiviteter i skoven gennem billeder, som vi også deler med børnenes forældre på Daycare.
- Vi taler om vores uderum på personalemøder
- Der afholdes to gange årligt forældre arbejdsdage, hvor vi i fællesskab vedligeholder og bygger nye ting til vores uderum - både i Små-land og på Katholt.
- Krible krable tema
- SMTTE-model over livet på Katholt
- Vi har nogle kasser med aktiviteter, som vi kan finde frem. Kasserne er fulde af aktiviteter som fungerer ude, og som vi kan tage frem når vi har brug for det.

Temaets elementer: Natur, udeliv og science: Hvad, hvor og hvordan lykkes vi:

Natur:

Vi lykkedes med at tilbyde børnene nogle forskellige naturoplevelser. Børnene møder i deres dagligdag i Små-land både vores afgrænsede og trygge legeplads, det mere rå og vilde skovområde omkring Katholt, og de åbne vider på boldbanerne ved gymnasiet, som vi passerer på vores vej ned til Katholt. Når vi er på Katholt har vi også mulighed for at tage en alternativ vej tilbage til Små-land, hvor vi kan se landbrug og tale om flere landbrugsdyr, her iblandt, køer, høns og får. Vi forsøger at skabe uderum, hvor de kan fordybe sig i leg og udfolde sig både kreativt, motorisk, socialt og sanseligt. Legepladsen på Små-land har forskellige uderum der indbyder til forskellige typer leg.

Nærmest huset er et område med sandkasse og legehus, her kan børnene få en sansemæssig oplevelse og fantasien udfolde sig i de mange rollelege der opstår omkring legehuset. I dette område er også mange fliser, som børnene kreativt dekorerer med farvekridt.

Det næste område indbyder til leg, hvor der øves motorik og koordineringsevner. Her har vi nemlig en tarzanbane hvor man kan gå på line, klatre og kravle på net eller gennem rør. Rundt om tarzanbanen er der asfalteret, så børnene kan øve balance og koordinering på løbecykel, scootere eller mooncars.

Vi har to steder på legepladsen, hvor vi har gyngestativer. Vi har både en sansegynge og almindelige "dæk-gynger". Udover den meget sunde sanselige oplevelse, hvor man får vestibuler sansen stimuleret, så er gyngerne også et rigtig godt sted til at studere himlen. Når man ligger på ryggen på en gynge, så ser børnene en anden del af naturen, som de måske ikke kender så godt, da den ikke kan røres og indfanges. Men gyngerne er et godt sted at se på fuglene, månen, solen og skyerne.

Et andet område, der ligger ned af en lille skrænt, er vores Mudderhul. Mudderhullet er et meget populært sted. Børnene elsker at grave, mærke, eksperimentere, lege med mudderet. De "maler med det", fortynder det, hælder det frem og tilbage i kopper og spande. De graver støvlerne ned i det, undersøger det vakuum man kan skabe i et mudderhul. Mudderhullet er også en interessant ting at studere, når vejret skifter meget, for det ser forskelligt ud, alt efter om det er regn- eller tørvejr.

Midt på legepladsen har vi en gammel lade, hvor vi har bord/bænkesæt, og det giver os mulighed for at sidde under halvtaket og spise med børnene. I nærheden af disse bænke er også et bål sted, hvor vi kan lave mad, snobrød eller popcorn til børnene. Bålet bruges også som hyggelig ramme for sang og historiefortælling. Laden har nogle arbejdsborde, som vi kalder "Emils værksted". Her kan børnene hamre, save og lave forskellige ting af træ. Laden indeholder også en stald til vores geder og et bur, hvor vi har vores to kaniner. Børnene skiftes til at være dyrepasser for dyrene.

I enden af laden har vi indrettet et rum som børnene har døbt "Pandekagehuset". Det er et rum i laden, som er indrettet som en lille lejlighed med køkken, spisekrog og garderobe. Rummet fungerer som et slags legehus, hvor børnene får lov at komme ind i små grupper på 5 og lege. Vi har valgt at lade rummet være et lukket rum, som man får lov at benytte, men som ikke bare står åben for alle. Dette er for at børnene får ro til at fordybe sig i leg uden at blive afbrudt af børn, der afbryder og vil være med i legen.

Bag ved vores lade på legepladsen er en lille skråning som vi kalder "skoven". Det er et lille område som står "vildt" med klatretræer, skovbund og grene, som børnene bruger til at bygge hule med. Dette område bruger især de store børn, da det er et sted hvor man kan være lidt "i fred" både for de små børn og de voksne, som mest opholder sig på den anden side af laden. Børnene er rigtig gode til at lege sammen og selv løse konflikterne når de leger i "skoven".

Udeliv:

Børnene er ude i alt slags vejr og børnene har en god fornemmelse af hvad for noget overtøj, der passer til hvilket slags vejr.

Vi lykkedes i Små-land med at præsentere børnene for alle de tre typer af uderum:

Vi har det åben sociale rum i form af vores fodboldbane der er oplagt til fangelege, sanglege m.m. Gåturen til og fra Katholt hånd i hånd med en kammerat er også et socialt uderum for børnene.

Vi har det trygge afgrænsede rum i vores udekøkken på Katholt hvor der ofte bliver leget rollelege. Det findes også trygge afgrænsede rum i Små-land fx i vores sandkasse, legehus eller gyngestativer.

Til sidst har vi det vilde og rummelige rum. Det finder vi i skoven omkring Katholt, men også bag vores lade har vi et lille skovområde, hvor man kan bygge hule, løbe på bakke og klatre i træer.

Science:

Vi lykkedes med at lærer børnene om, hvad der hører til i naturen, og hvad der ikke gør. Børnene har en bevidsthed om at passe på naturen, og ved at nogle ting ikke nedbrydes i naturen. Det kan vi se ved at de nogle dage samler skrald på vej til og fra Katholt, på eget initiativ.

Børnene i Små-land er nysgerrige og gode til at undre sig over naturfænomener. De stiller mange spørgsmål om f.eks. vejret, dyr de har fundet, årets gang, hvordan ting hænger sammen og hvor ting kommer fra.

Børnene er gode til at tælle, og øver sig på at forstå de lovmæssigheder, der er i naturen. Det gør de ved at eksperimentere og bruge naturens materialer i deres leg. Eks. De klatrer i træer, bygger eller graver rander til regnvand, kaster med ting og undersøger, hvad der flyder eller opløses i vand.

Hvad gør vi voksne, når det lykkes?

Vi går foran med et godt eksempel og viser med vores engagement, at vi synes det er dejligt at være i naturen - også når det regner og blæser. Vi tager os tid til at besvare børnenes spørgsmål og undrer os med børnene. Der er mange gode rutiner udendørs, da det skaber genkendelighed og tryghed for børnene.

Vi tilstræber at bruge hele legepladsen, så børnene ikke klumper sig sammen et sted. Vi forsøger som voksne at deltage i lege eller sætte aktiviteter i gang flere steder. Vi lader børnene eksperimentere og tilsidesætter vores egne (eller vores forældres "behov") for orden og "renlighed".

Hvad, hvor og hvordan bøvler det?

Når det er koldt og vådt ude, kan det være svært at motivere børnene til at blive ude og lege om eftermiddagen, og det kan det være en udfordring, hvis Katholt-børnene skal ud igen om eftermiddagen, når de kommer tilbage til Små-land, da deres flyverdragter så er våde fra skoven.

Selvom vores børn er ret dygtige til at klæde sig på, så sker det, at de vurderer forkert og har behov for vanter eller en varmere bluse under flyverdragten. Dette kan være en udfordring, når vi er gået på Katholt.

Vi kan godt blive lidt "låste" i vores tanker om den gruppe, som skal være ude af huset fra 9-13.30. I stedet for at gå på Katholt kunne man tage på andre ture ud og se andet natur.

Det kunne være dejligt at have mere viden om naturen, så børnenes spørgsmål kan besvares i nuet, når nysgerrigheden og interessen opstår.

Hvad gør/gør vi ikke vi voksne, når det bøvler?

Når det bøvler, sætter de voksne lege eller aktiviteter i gang. Hvis vi starter en leg, tager vi positionen foran og er med i legen. Børnene elsker når vi voksne vil være med i legen.

Vi vejleder naturligvis børnene om påklædning, men vælger børnene at tage noget andet end anbefalet på, så får de lov at drage deres egne erfaringer. Vi tænker der er god læring i at mærke at man får kolde fingre hvis man går uden vanter, eller kondiskoene bliver våde hvis barnet hopper i vandpytten med dem. Vi har både i Små-land og på Katholt skiftetøj og fodtøj til nødstilfælde, da børnene selvfølgelig ikke skal gå våde og kolde en hel dag, så de bliver syge.

Dream – hvad er drømmescenariet/Hvordan kan vi blive bedre indenfor temaet – reflekterer og drøm!

- At kunne tilbyde mange forskellige naturoplevelser til børnene, her iblandt ture til andre steder end Katholt.
- At få besøg eller et samarbejde med en naturvejleder.
- At udvikle et idekatalog med gode ideer til lege og projekter vi kan lave i naturen.
- Flere kasser med aktiviteter man kan tage frem på legepladsen og på Katholt.

Nye ideer, tanker og muligheder:

- Flere ture ud til forskellige naturoplevelser evt. søerne.
- En vejrstation til børnene (regnvandsmåler, temperaturmåler i børnehøjde med indikator for frost)
- Emils værksted udvides med flere naturmaterialer, som børnene kan samle i skoven.
- Plakat med skovens dyr/fugle i børnehøjde på Katholt, så børnene kan være med til at undersøge hvilket dyr de har fundet.
- En aktivitetskasse med dyr man kan lege med i sandkassen.

Opmærksomhedspunkter:

- Brug hele legepladsen når vi laver aktiviteter, da hvert område kan noget forskelligt.
- Vær opmærksom på, at de voksne kommer rundt på legepladsen, da det er med til at børnene også spreder sig ud. Vær opmærksom på, at de voksne er sammen med børnene på legepladsen og ikke så meget kollegerne.
- Tag på ture også andre steder hen end Katholt.
- Tag aktiviteter med ud. Alt hvad man kan lave inde, kan man i princippet også lave ude, men ikke omvendt!

Kultur, æstetik og fællesskab

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

- I samarbejde med børnene er vores mål at skabe et trygt og accepterende miljø, med respekt for den enkelte, da det kun er i et trygt miljø, at man tør tage springet "ud på de 1000 favne vand".

- Kultur, fællesskab og den måde vi omgås hinanden, er noget der ligger både medarbejdere og ledelse meget på sinde i Små-land. I vores værdigrundlag står øverst at "*Små-land er en børneinstitution, der værdimæssigt bygger på det kristne livs- og menneskesyn*". Det betyder for os at "*Vores udgangspunkt er, at børnene er værdifulde, skabt af Gud til liv og fællesskab*."

- Her er det vigtigt at pointere at "*Det er ikke institutionens formål eller sigte at tvinge nogen til at have en bestemt holdning, men vi ønsker at drive en institution efter det kristne livs- og menneskesyn. Små-land er åben for alle, der ønsker at drage nytte af de ydelser, som udbydes. Derfor lægges der vægt på respekt for forskellige holdninger, ligesom der forventes respekt for institutionens ståsted og holdninger*."

Discovery - Hvordan er vores nuværende praksis?

Tiltag:

Hver morgen under "samling" tæller vi højt børnene i gruppen, og taler om hvem vi mangler i dag. Det gør vi for at børnene skal opleve sig som en værdifuld del af fællesskabet og tydeliggøre at vi mangler dem i vores fællesskab, når de ikke er der.

Vi støtter børnene i konflikthåndtering, og forsøger at lærer dem at have en venlig og respektfuld omgang med hinanden. Vi synes det er vigtigt, at børnene lærer at se værdien i hinanden.

Vi har tilrettelagt måltiderne, så børnene får en oplevelse af fællesskab når vi spiser. Vi synger bordvers sammen, når alle sidder ved bordet. Vi øver børnene i at sende maden rundt til hinanden og hjælpe hinanden. Vi taler om at dele og tage af maden på en måde, så man også tænker på de andre børn ved bordet. Børnene har også deres faste pladser ved bordet, som står tom når børnene ikke er der.

Vi har hver uge to børn der er "dyrepassere", to børn der er "hjælpere og en der er "bibliotekar." Det er dyrepassernes job at fodre dyrene i Små-land, og hjælpernes job at sætte på bordet og hjælpe med at rydde op efter maden. Bibliotekaren skal rulle bogkassen frem og sætte den på plads når der gøres klar til samling hver formiddag. Dette tiltag er en måde at lære børnene, at de kan bidrage til fællesskabet, og vise dem, at vi har tillid til, at de også kan løse opgaver der gavner fællesskabet.

Vi fortæller bibelhistorien for børnene hver fredag og markerer vore kirkelige højtider. Det gør vi fordi vi i bibelhistorierne kan give børnene en forståelse for vores grundlag. Ydermere indeholder bibelhistorierne mange gode principper og leveregler, som den danske kultur også bygger på.

Vi synger og spiller musik med børnene og vores sangskat består både af de velkendte børnesange og af børnesange med kristne budskaber. Vi laver kreative projekter med børnene hvor vi præsenterer dem for forskellige materialer, teknikker og kreative udtryk.

Data:

- Pippigruppe/Skolegruppe
- Udsmykningen af vægge i Små-land viser nogle af de kreative projekter børnene har arbejdet med.
- Vi dokumenterer aktiviteter på Daycare så forældrene kan se hvad børnene har lavet.
- Vi bruger tavlen i gangen til at beskrive for forældrene når vi for eksempel laver samarbejdsøvelser eller andet for at styrke fællesskabet.
- Forældresamarbejde (forældremøder, samtaler, diverse skriv til forældrene)

Temaets elementer: Kultur, Æstetik og Fællesskab: Hvad, hvor og hvordan lykkes vi:

Kultur:

Små-land bygger som oven nævnt på et kristent værdigrundlag. De kristne værdier er også en del af den danske kultur. Børnene får således, gennem bibelhistorier og den kultur de møder i Små-land, en god forståelse for de værdier de kan finde i det danske samfund.

I Små-land forsøger vi at give børnene medbestemmelse. Dette sker både i demokratiske afstemninger i forhold til fx valg af navn til nye legerum. Men også i det daglige synger vi f.eks. sange hvor børnene er med til at bestemme indholdet i sangene. Vi lytter til deres forslag og giver udtryk for, at deres bidrag er værdifuldt, også selvom det måske ikke er muligt at gennemføre i nuet. Hverdagen er tilrettelagt så dagen skifter imellem planlagte aktiviteter/ rutiner og frirum med høj grad af selvbestemmelse.

De ældste børn i børnehaven går i skolegruppe hver onsdag. Her forsøger vi at gøre børnene klar til den nye kultur de vil møde i skolen. Børnene bliver præsenteret for opgaver, bogstaver, tal og andet som kan give dem en forsmag på hvad der venter dem i skolen. Imens skolegruppen mødes,

er de resterende børn i Pippigruppe. Pippigruppens formål er at styrke relationer på tværs af stuerne.

I Små-land har vi en kultur, hvor vi hjælper hinanden. Det betyder også at de store børn skal hjælpe de mindre børn og være gode rollemodeller for dem. De små børn lærer, at man kan spørge de store børn om hjælp. På den måde oplever vi at alle er med til at tage ansvar for vores fællesskab.

Der er mange traditioner i Små-land. Det er blandt andet traditioner, der binder sig op på de kirkelige højtider som påske, pinse og jul. Disse højtider markeres med en slags emneuger, hvor alle Små-lands børn mødes til fællessamling i fællesrummet om formiddagen. Her vil de så deltage i sang, historiefortælling/drama der knytter sig til emnet. Udover de kirkelige traditioner har vi også traditioner for overgang fra vuggestuen til børnehaven. Fastelavnsfest, fejring af børnenes fødselsdag og fejring af Små-lands fødselsdag. Vi øver os på de sange, der hører til de forskellige traditioner og fester, men bruger også sange til at markere årstidernes skiften.

Fællesskabet i Små-land indbefatter også børnenes forældre. De er børnenes nærmeste og det er vores ønske at de også føler sig velkommen og godt tilpas i Små-land. Derfor vægter vi forældre-samarbejdet højt. Vi gør os umage for at opdatere Daycare og vores tavle i garderoben så forældrene let kan se hvad deres børn har lavet i børnehaven. Vi informerer og er i dialog med forældre når vi sætter tiltag i gang omkring deres børn. Vi tror det er vigtigt at forældrene oplever at vi møder dem og tager os tid til at tale med dem når de er i huset.

Æstetik:

Børnene i Små-land bliver dagen igennem præsenteret for musik og sang i forskellige situationer. Vi har en lille musikafspiller, hvor vi hører forskellige børne CD'er, f.eks. imens vi tegner eller laver perler. Vi synger som nævnt bordvers inden vi spiser, og vi synger sange og leger sanglege til samling. Til samlingen får børnene også nogle dage lov til at spille med på trommer eller rasle æg. Midt på dagen har vi nogle dage stilletid. Her ligger børnene på gulvet på en pude og lytter til klassisk musik. Vi forsøger at finde sange der gennem den musikalske oplevelse bringer deres arousal ned, så kroppen kan hvile sig lidt.

Stuerne i Små-land har vi inddelt i små læringsmiljøer, så der er mange rum i rummet. Flere af disse rum giver børnene mulighed for at skabe noget. Vi har legoklodser børnene kan bygge forskellige ting af, og kaplaklodser som de primært bygger tårne af. På stuen er også et læse/skrive hjørne hvor der er papir, farveblyanter og sakse i børnehøjde. Vi har forskellige kreative aktiviteter, som vi kan finde frem til børnene: kasser med Modellervoks, hama-perler, perler til halskæder, plusplus m.m. På legepladsen har vi også et træværksted, hvor børnene kan bygge forskellige ting.

Fælles for de kreative aktiviteter er at vi har i Små-land har meget fokus på kvalitet frem for kvantitet. Det vil sige at vi opfordrer børnene til at gøre sig umage når de er i gang. Vi forsøger at fastholde dem i aktiviteten, så det bliver en kreativ proces og ikke bare et produkt, der skal afsluttes, så de kan lave flere. Vi opfordrer børnene til at lave tingene selv, og glæder os med børnene, når de har lavet noget de er stolte af!

Oprydning er en del af hverdagen i Små-land og et fælles ansvar. Vi forsøger at have faste pladser til alle vores ting, så det også er nemt for børnene at hjælpe med oprydningen. Det er vigtigt for os at vores rum er indbydende og overskuelige for børnenes øjne, så de ikke bliver forstyrret af "rod". De små rum skal indbyde til leg og fordybelse, og det gør de bedst, hvis ikke børnene skal fjerne ting inden de kan lege, eller de skal rundt og lede efter de ting, der mangler i læringsmiljøet.

I Små-land har vi billedbøger i børnehøjde, både i fællesrummet og på stuen. Børnene får både læst historier højt og bruger også selv bøgerne til at kigge i. Efter vi har spist morgenboller, har vi hver morgen et tidsrum hvor vi kører en bogkasse ind på stuen, og hvor vi prioritere at børnene får lov at sidde og kigge i bøger inden samling. Det er en god måde at få børnenes arousal ned og skærpe deres koncentration, så de er klar til samling efterfølgende.

Fællesskab:

Børnene er en del af flere forskellige større eller mindre fællesskaber i løbet af ugen i Små-land. Alle børn i Små-land er samlet i ydretimerne, altså før 8 og efter kl. 15.30. Vi deler legepladsen, så børnene kender hinanden på tværs i huset. Hver onsdag er børnehavebørnene blandet på tværs af de to grupper. Vi deler dem i det vi kalder "Skolegruppen" og "pippigruppen". Skolegruppens formål er at lave et lille fællesskab, hvor de store børn kan forberede sig på det der venter dem når de skal i skole. Pippigruppen er de resterende børn der gennem leg, samling og aktiviteter lærer hinanden bedre at kende på tværs af stuerne. Hver fredag samler vi begge børnehavegrupper og lytter til bibelhistorie.

Til måltider har vi delt børnene op ved to borde, så de igen er i et mindre fællesskab. Børnene har faste pladser og har helt styr på, hvem der sidder ved deres bord. Dette giver en mere hjemlig stemning, og det er lettere for de voksne at være i nærkontakt med det enkelte barn. Vi taler med børnene om at bidrage til fællesskabet på en positiv måde, og forsøger gennem handling og ord at vise børnene, at deres bidrag og meninger også er vigtige. Vi giver ofte børnene valgmuligheder, så de er med til at forme deres dag. Vi taler med dem om, hvad de synes er godt ved børnehaven, og hvad de kunne tænke sig var anderledes. Børnehaven har flere gange lavet en demokratisk afstemning, hvor børnene skulle stemme om navne til nye rum i Børnehaven.

I Små-land har vi geder. Børnene skiftes til at være dyrepasser for dem, og på den måde bliver pasningen af dyrene også et ansvar vi løfter i fællesskab.

Når vi går på Katholt går vi hånd i hånd og på række. Børnene får en "gå-makker" som de skal følges med på turen. Makkeren skifter fra gang til gang, og vi vil gerne, at alle kan gå med hinanden. Her bliver børnenes tolerance og tålmodighed virkelig prøvet. Der er stor læring i at finde det rigtige tempo både store og små kan gå i. For nogen er det en udfordring, at skulle holde i hånd så længe, og ikke reagere på impulser på vejen. Vi taler meget om at "passe på vores makker" og "ikke gå fra vores makker" og at "gøre os gode for hinanden".

Hvad gør vi voksne, når det lykkes?

Vi er nærværende og til stede. Vi fremelsker den adfærd vi ønsker at se hos børnene ved at give opmærksomhed til det gode de gør. De voksne går foran, og har en god tone overfor børnene, også når det er nødvendigt at irettesætter dem. Vi gør opmærksom på dem vi mangler i dag, så det er tydeligt for børnene at alle børn hører til gruppen også selvom man ikke er der.

Det pædagogiske personale initiativ i forældresamarbejdet og viser forældrene at vi gerne vil dem. Børnene inddrages i beslutninger og vi tager børneperspektivet med i vores pædagogiske beslutninger.

Vi planlægger og udfører forskellige kreative aktiviteter, og lader børnenes ideer få kreativt udtryk.

Hvad, hvor og hvordan bøvler det?

Vi har en kultur i Små-land, hvor vi hjælper hinanden. Sommetider forveksler børnene det at hjælpe hinanden med at de skal kontrollere hinanden. Vi kan blive bedre til at variere det kreative udtryk når vi laver aktiviteter - altså bruge flere forskellige materialer. Det er dog svært at lave projekter i huset der "roder" (ting der skal stå og tørre, eller kræver flere dages arbejde), da vi bruger alle rum/borde vi har til måltiderne.

Når der kommer mange børn på en gang, kan det være svært at nå at tale med alle forældrene.

Hvad gør/gør vi ikke vi voksne, når det bøvler?

Vi bruger personalestuen til opbevaring af ufærdige kreative projekter.

Vi har alle fået forberedelsestid, som også kan bruges til at forberede kreative projekter.

Vi forsøger at hjælpe børnene med at have en god tone når de hjælper hinanden og ikke sladre om hinanden. Vi taler om at man skal være "hjælpere" ikke "politibetjente", der "sladre" om de andre.

Vi forsøger at bevare roen og være venlige og imødekommende, men er hurtige til at afvikle samtalen, så vi kan tage imod det næste barn. Nogle børn opfordrer vi også til at vinke selv, hvis barnet er klar og i stand til det.

Dream – hvad er drømmescenariet/Hvordan kan vi blive bedre indenfor temaet – reflekterer og drøm!

- Flere ture ud af huset til Børneteater, børnekoncerter eller andre kulturelle oplevelser for børnene.
- Et kreativt rum hvor materialer er let tilgængelige, og hvor tingene kan blive stående og tørre uden at det generer andre eller skal flyttes.
- At flere af vores legemiljøer bliver mere "kodet". Det er ønskeligt, at det visuelt bliver lige så gennemført som pandekagehuset, hvor man gennem de ting der er på væggene, virkeligt får en fornemmelse af at træde ind i en stue.

Nye idéer, tanker og muligheder:

- Om morgenen kunne vi tilbyde en kreativ aktivitet, da det også kan være en god måde at blive afleveret på, da barnet ikke selv skal til at finde på noget, men let kan indgå i den aktivitet der er i gang.

- Vi kunne lave en ny kreativ aktivitet hver måned, som man kan vende tilbage til og arbejde videre med som et alternativ til Hama perler og modellervoks. (EKS. Sytøj, lave masker, fingrestik, vinduesmaling, bogmærker, æskehuse/akvarier)
- Arbejde mere med at lade børnene spille musik.

Opmærksomhedspunkt:

- Vi er mange "ordensmennesker" i Små-land - vi godt kan lide at ting er på deres plads. Men kreativitet er også at bruge ting til andet end det der er meningen. Eks. Skal man skrive/læse i skrivehjørnet? Hvad nu hvis man lod puderne fra puderummet komme ud i fællesrummet en eftermiddag?
- Kreative aktiviteter behøver ikke kun forgå indendørs, vi har mange bænke på legepladsen, hvor børnene sagtens kan lave kreative aktiviteter.
- Børnene har forskellige måder at deltage på. Vær opmærksom på at børnene skal kunne deltage på forskellige niveauer især i aktiviteter med sangleg og drama, men også i kreative aktiviteter.

Evalueringskultur

Når vi har pædagogiske forløb, starter vi med at lave en SMTTE, hvor vi gør os klart hvad målet er, hvilke tegn vi ønsker at se og hvilke tiltag vi skal iværksætte. Midtvejs i projektet evaluerer vi på et personalemøde og retter til, hvis der er noget der ikke fungerer, eller børnene ikke er grebet af det vi laver.

Andre måder vi evaluerer på:

- Vi bruger video til at se på vores pædagogiske praksis. Hver gruppe har taget video af et måltid, set det sammen på stuemøde og ændret praksis, hvor det gav mening. På samme måde er der også taget video i garderoben, hvor børnene er i gang med selv at tage tøj på, så de kunne komme på legepladsen. Dette har ført til ændring af praksis.
- Vi tager rigtig mange billeder i hverdagen, og bruger dem til dokumentation for de pædagogiske aktiviteter dagen er fyldt med, men forældrene har også stor glæde af at se

billederne hjemme sammen med deres børn, og det giver mulighed for en snak om dagens mange gode oplevelser.

- To gange om året udfylder hver gruppe et relations skema, hvor de voksne kan blive bevidste om deres relation og kontakt til det enkelte barn. Bagefter kan de målrettet forbedre samspil og relationer mellem børn og voksne.
- I forbindelse med arbejdet med at forbedre de fysiske læringsmiljøer i børnehaven blev børnene enkeltvis interviewet. De blev spurgt om hvor de bedst kunne lide at lege og skulle lægge en guldsten på deres yndlingssted. De kunne også komme med nye ideer.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Vi vil løbende tage vores pædagogiske praksis på personalemøder.

Vi har i fællesskab udarbejdet vores pædagogiske læreplaner. Vi har gennemgået de forskellige temaer på vores personalemøder, og dermed er det også en fælles opgave at bruge tiltagene fremadrettet i vores hverdag, og få evalueret og tilrettet løbende. Vi vil årligt planlægge fælles forløb for hele huset, hvor vi vil være særlig opmærksom på, om vi har fokus på alle temaer.

Da vi først nu har færdiggjort vores pædagogiske læreplan, har vi endnu ikke erfaring med, hvordan arbejdet med dem fungerer, og på hvilke punkter vi vil rette dem til.